

CENTRALAMERIKA

NYTT

CHILEBULLETINEN

Nr 1 1983-Årg 11 Pris: 10 kr

STOPPA USAS INBLANDNING I CENTRALAMERIKA!

Framsidan föreställer SAMCA:s kampanjaffisch för Centralamerikaveckorna. Den har gjorts av Sven Nordkvist.

Vill du höra senaste nytt från Centralamerika?

Direkt från befrielseströrelsernas egna nyhetsbyråer?

Ring 08-40 77 70, SAMCA:s nyhetstelefon.
Färska nyheter - dygnet runt!

Vill du arbeta inom SAMCA?

Det här är de projekt vi arbetar med just nu:

AGEUS (El Salvadors studentförbund)
Kontaktperson: Goran Holmqvist, Universitetskommittén för Centralamerika, Stockholm - tel: 08-67 37 78

ANDES (Salvadoranska lärarnas fackförening) - Kontaktperson: Ylva Gidhagen, El Salvadorkommittén i Norrköping, tel: 011-18 31 88

CONIP (Samordningen för den folkliga kyrkan i El Salvador) - Kontaktperson: Gudrun Engström - tel: 08-68 74 58

Radio Farabundo Martí (El Salvador)
Kontaktperson: Gunilla Hjort - tel: 08-43 74 24

CDMUSA1 - informationscentrum för Centralamerika

Lantmakargatan 68
113 51 Stockholm

Tel 08 31 52 48
Telefon- eller besöksstid mellan kl. 13.00 och 17.00

Kan det verkligen hända igen? Kan jätten USA en gång till skicka sina trupper och sitt bombflyg för att krossa upproret i ett litet land som vill gå sin egen väg? Kan mardrömmen från Indokina komma att upprepas på den amerikanska kontinenten? Det är svårt att tro att USA förbereder en direkt invasion i Centralamerika. Men bevisen är för många för att inte tas på allvar. Situationen har flera likheter med den i Vietnam strax innan den amerikanska flottan anlände. Militärhjälp till området uppgår till tusentals dollar, nordamerikanska baser håller på att byggas och senaten i Washington har gett sin tillåtelse till att amerikanska trupper skickas till området. USA har redan satsat enorma summor pengar och hela sin prestige i kriget mot gerillan i El Salvador. Det skulle svida ordentligt i skinnet om utvecklingen skulle bli densamma som i Nicaragua.

I Nicaragua tror man att invasionen är på väg.

I El Salvador tror man det.

I solidaritetsrörelsen runt om i världen tror man det.

Men att USA förbereder en invasion betyder inte att det är den enda möjliga utvecklingen. Det finns flera faktorer som spelar in. En sådan faktor är världssopinionen, och opinionen inom USA. USA:s försök att hemlighålla krigsföringen i Nicaragua, visar tydligt att man till varje pris vill undvika att en världssopinion utvecklas. USA:s strateger har de negativa erfarenheterna från Vietnamkriget i färskt minne, då den positiva bild av USA som byggts upp sedan andra världskrigets slut, föll ihop som ett kort-hus. Nordamerikanska trupper i El Salvador eller Nicaragua, skulle i ett slag radera Ronald Reagans diplomatiska arbete för att vinna Europas gillande. USA får räkna med stora politiska kostnader för en intervention, inte bara i fråga om internationellt anseende, utan också i form av instabilitet i det egna landet. Arbetslösa nordamerikaner har redan demonstrerat för ett stopp på det militära stödet till regimen i El Salvador och krävt att regeringen istället satsar pengarna på att skapa jobb i USA.

Vad vi i Sverige kan göra är att skapa en stor, stark solidaritetsrörelse till stöd för de kämpande folken i Centralamerika och mot USA:s intervention. SAMCA (Samordningen för Centralamerika) går i januari ut i en kampanj under parollen "STOPPA USA:s INBLANDNING I CENTRALAMERIKA". Kampanjen pågår mellan den 15 och 31 januari. SAMCA:s lokalkommittéer i hela landet ordnar teaterföreställningar och musikaftnar, presskonferenser och informationsmöten, allt för att väcka opinion. Den 22 januari blir det en demonstration i Stockholm med "STOPPA USA:s INBLANDNING I CENTRALAMERIKA" som huvudparoll. Kampanjen avslutas den 31 januari med en Guatemala-dag. Inför kampanjen har Chilekommittén och SAMCA gjort detta gemensamma nummer av Chilebulletinen och Centralamerikanytt. Chilekommittén ingår också som medlemsorganisation i SAMCA, och arbetar förutom med Chile aktivt för Centralamerika. DU behövs också i solidaritetsrörelsen. Hjälp oss att sprida information om den hotande interventionen. Gör stöduttalanden på ditt jobb, i din skola, i ditt fack. Ge ekonomiskt stöd till kampen i El Salvador, Guatemala och Nicaragua. Tillsammans kan vi

STOPPA USA:s INBLANDNING I CENTRALAMERIKA!

Innehåll

- 4 **SOLIDARITETSRÖRELSEN**
För El Salvador i Borås
- 6 **EL SALVADOR**
"Varför dricker vi majskafe"
- 8 **NICARAGUA**
Vi ger aldrig upp!
- 10 **HONDURAS**
Fattigast rustar mest
USA:s förlängda arm
- 14 **ARGENTINA**
Spruckna illusioner
- 15 **GUATEMALA**
Massorna och folkkriget
- 18 **CHILE**
Nu hotas även kapitalet
- 20 **NYHETER & KOMMENTARER**
- 22 **KULTUR**
Otto René Castillo – poet
- 24 **GUATEMALA**
Med FAR-gerillan i Guatemala

FÖR EL SALVADOR I BORÅS

I Borås arbetar El Salvador-gruppen på ett friare sätt än vad som är vanligt i många andra organisationer. Gruppen har ingen styrelse och inga speciellt ansvariga. Här ansvarar alla för att solidaritetsarbetet ska fungera. Och fungerar gör det.

Finsk solidaritet med Centralamerika. Orkestern heter »Haitaripartio».

Foto: Johan Beskow

Demonstration i Stockholm för Centralamerika i augusti 1981. ▸

– Om vi beslutar något måste alla se till att det blir gjort, säger Anders Johansson som varit med ända från start.

– Det är nog tack vare vårt sätt att arbeta som vi är så pass många. Vi är mellan 10-15 stycken som arbetar kontinuerligt varje vecka. Men om vi mobiliserar kan vi bli upp till 30 stycken.

Ann Rapinoja, som varit med lika länge som Anders, instämmer.

– Folk som har erfarenhet från andra föreningar tycker att det här sättet att jobba på är bra.

Gruppen träffas minst en gång i veckan, och till varje möte kommer omkring 10 medlemmar.

Gemensamma middagar

Förutom veckomötena träffas gruppen varannan lördagkväll och äter middag tillsammans med folk ur Latinamerikakommittén i Borås.

– Middagen startade vi för att träffas regelbundet och vara tillsammans. Vi turas om att laga mat. Alla som ska äta betalar 20,- och så har vi ett litet lotteri varje gång. På så sätt får vi också ihop lite pengar till vår insamling, berättar Raul Ceriani.

– Den som vill kan ta med en kompis. Det är också ett sätt att få med folk i solidaritetsarbetet, tillägger han.

Ingen sekterism

Raul är en av initiativtagarna till El Salvador-gruppen. Han och några andra latinamerikaner kontaktade svenskar som de visste var intresserade av att arbeta för El Salvador. I början arbetade man huvudsakligen med att sprida information om El Salvador och inte så mycket med att samla in pengar.

– På så sätt blev vi kända och kunde förstärka gruppen, fortsätter Raul som

också är mycket positiv till gruppens sätt att arbeta.

– Trots att det finns folk från olika partier fungerar arbetet bra. Vi räknar varandra som individer och inte som representanter för politiska partier.

– Vi har ingen styrelse just för att motverka politiska intressen och prestige i gruppen. På så sätt motarbetar vi grogrunden för sekterism.

– Vi behöver inte heller använda några resurser till att upprätthålla organisationen, säger Anders och tillägger,

– Nu kan vi istället ägna oss åt det som är väsentligt. Sprida information och samla in pengar.

Eget material

Gruppen startade i februari 1981. Strax efter bildandet hade de en tvådagarskurs som samlade 20 personer. På kursen studerade gruppen El Salva-

Världsfrentens emblem

Foto: Manuel Rodriguez

dors historia och nuläget i Centralamerika med tonvikten på El Salvador.

– Andra syften med kursen var att vi skulle lära känna varandra och sätta ihop ett material som vi kunde använda i skolorna, säger Ann.

Lyckade insamlingar

I våras lyckades gruppen samla ihop närmare 20.000 kronor som de skickade till FMLN-FDR i El Salvador. Och nyligen fick man ihop 750 på en helg i ett enda bostadsområde i Borås.

– Jag tycker att vi lyckats bra med våra insamlingar med tanke på förutsättningarna här i Borås, säger Anders.

– Här finns en mängd lågavlönade textilarbetare och en massa andra som går arbetslösa, arbetslösheten ligger på 12 procent. Så vi har ju en annan situation än i t.ex. Stockholm.

Strategi

Gruppen har utarbetat en strategi som den använder före en insamling. En eller två dagar före går de runt och delar ut flygblad i det bostadsområde som ska "drabbas".

Flygbladen som de trycker upp själva innehåller då förstås information om den aktuella situationen i El Salvador och vart pengarna ska gå.

När sedan helgen kommer ställer de upp ett bokbord i områdets centrum. Förutom att samla in pengar säljer de "Centralamerikanytt" och lite annat material samt bjuder folk på kaffe.

Före en demonstration går de till väga på samma sätt som vid insamlingar. Hela veckan innan det är dags har de olika aktiviteter runt om i stan, förutom att de delar ut flygblad och sätter upp affischer i vanlig ordning.

Musikfester

– Men demonstrationerna brukar inte samla så många. Bäst är vi på insamlingskampanjer och musikfester. Vi har haft två lyckade musikfester som vi har gjort ihop med olika invandringsorganisationer, berättar Ann och fortsätter,

– På en fest hade vi bland annat en jugoslavisk barndansorkester. Alla ställde upp gratis och en av grupperna höll med högtalaranläggning. Ungefär 200 personer kom till festen.

Trollhättan

Förutom de lokala aktiviteterna har några medlemmar ur gruppen åkt runt för att försöka få igång solidaritetsarbete på andra platser.

– Vi åkte till Trollhättan för att försöka starta en El Salvadorgrupp där. Det blev ingen sån grupp, istället startades en arbetsgrupp för Nicaragua. Och vi är naturligtvis lika glada för det, säger Raul.

– Men vi hoppas på att genom de kontakter vi har kunna sätta igång solidaritetsgrupper för El Salvador och Guatemala på andra håll. Och vi tror att det är möjligt att göra det inom loppet av ett år, avslutar han.

Med i SAMCA

Även om Boråsgruppen arbetar helt självständigt så är den med i SAMCA som är den centrala samordningen för Centralamerika på nationell nivå. I SAMCA ingår 27 kommittéer spridda runt om i landet. Kommittéerna ser ofta helt olika ut, en del av dem är själva samordningsgrupper för flera lokala grupper. I Luleågruppen t.ex. ingår 15 olika organisa-

tioner. Chilekommittén och Svensk-Kubanska föreningen är också medlemmar i SAMCA.

Samordning

SAMCA arbetar för att stödja, både politiskt och materiellt, de centralamerikanska folkens kamp mot politiskt förtryck och social orättvisa och för byggandet av självständiga och demokratiska samhällen. Främst arbetar SAMCA för El Salvador, Guatemala och Nicaragua. Samordningens uppgift i Sverige är att finna en enhetlig nationell struktur för att kunna koordinera kommittéernas verksamhet vid gemensamma kampanjer och arbeta fram gemensamt material.

Utåt arbetar SAMCA med att sprida information om vad som händer i Centralamerika. I SAMCA:s arbete ingår också att etablera kontakter och söka samarbete med alla sorters organisationer, lokala, regionala, nationella och internationella som på något sätt stöder de centralamerikanska folkens kamp för frihet.

Stor kampanj

Som ett led i det är SAMCA med i "Världsfrenten", en internationell solidaritetsorganisation för Centralamerika.

En av Världsfrentens första gemensamma aktiviteter blir en demonstration för El Salvador som ska hållas den 22 januari 1983 i samtliga medlemsländer.

Demonstrationen hålls till minne av ett stort uppror som ägde rum i El Salvador 1932 och en jättedemonstration i San Salvador 1980, en demonstration som utgjorde ett viktigt steg i motståndets enande.

Innan demonstrationen äger rum här i Sverige ska SAMCA ha en landsomfattande kampanj för Centralamerika. Kampanjen startar den 15 januari.

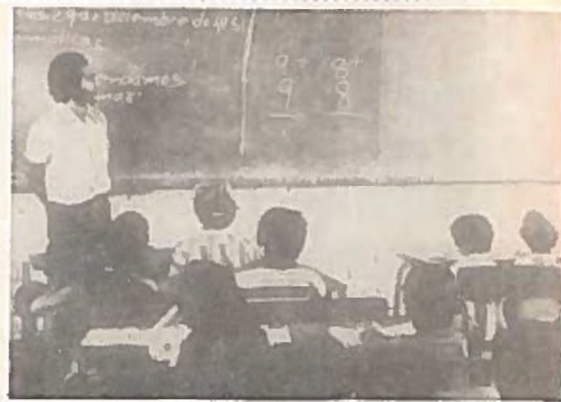
Kontaktnät

SAMCA som är den största solidaritetsorganisationen i Sverige för Centralamerika har kontakt med FMLN-FDR och de folkliga basorganisationerna i El Salvador. På så sätt kan de försäkra sig om att hjälpsändningarna kommer fram till rätt adress.

Du som är intresserad av att börja arbeta med någon lokalgrupp eller som bara vill veta mer om deras arbete kan ringa; Tel: 08/44 15 16.

SAMCA har också en automatisk telefonsvarare som du kan ringa till om du vill veta senaste nytt från Centralamerika; Tel: 08/43 97 38. □

'Varför dricker vi majskafe?'

»311 lärare är döda, men ANDES lever.» Så sammanfattar Noe Torres situationen för de salvadoranska lärarnas fackförening ANDES idag. Noe är rektor för en grundskola i El Salvador, och under några veckor i november besökte han Sverige för att be om de svenska lärarnas solidaritet med ANDES. Samtalet med Noe handlar om hur en fackförening överlever under ett exempellöst förtryck, och om lärarnas roll i revolutionen i El Salvador.

Noe Torres

Du kommer direkt från den salvadoranska lärarens verklighet inne i San Salvador. Berätta vad som händer.

Vi fortsätter att föra vår fackliga kamp som vi gjort sedan starten för 18 år sedan, men metoderna har ändrats. Under min sista tid i San Salvador var jag tvungen att ständigt byta bostad, efter ett besök av säkerhetspolisen där jag lyckades undkomma. Det här är någonting som drabbar varje lärare som är fackligt aktiv. Vi räknar med att ca 5 000 lärare förföljs och inte kan känna sig säkra i sina hem. Det har också hänt att lärare skjutits ner inför barnen i klassrummen. Sedan 1968 har 311 lärare mördats. Så för att fortsätta kampen nu måste vi vara uppfinningsrika.

Vi genomförde vår sista kongress 1981, inne i San Salvador. Vi höll kongressen i fem olika skolor och hade lärare utplacerade som vakter, för att se om militären närmade sig, så att vi skulle kunna upplösa kongressen.

Under 70-talet gick ANDES ut på gatorna och demonstrerade, genomförde strejker och ockuperade offentliga byggnader, för att få regeringen att lyssna till deras krav. Idag är inte sådana metoder möjliga längre. Om vi skulle hålla ett öppet möte idag eller genomföra en demonstration skulle vi massakreras. Under det hårdnande förtrycket har kampen blivit klarare politisk, eftersom vi nu kämpar för t ex frigivandet av våra fängslade kamrater.

Varför är lärarna så farliga för regimen?

ANDES har alltid stått i opposition till de olika regimernas utbildningspolitik.

Utbildningen i El Salvador har varit en kanal för den härskande klassens dominans i samhället. Militärregimerna är inte intresserade av utbildning. I dag är universitetet stängt, ockuperat av militären, lärarna förföljs och militären försöker utplåna studentrörelsen. Lärarhögskolans lokaler används för att utbilda militära elitbataljoner som Atlacatlbrigaden! De undervisningsplaner lärarna måste arbeta efter är kopior av de nordamerikanska. Men ANDES använder utbildningsplanen på sitt sätt. Istället för att lära ut namnen på nordamerikanska eller europeiska frihetshjältarna lär barnen vilka Farabundo Martí och Anastasio Aquino var. Kaffet är vår viktigaste exportvara, säger läroböckerna. Vi frågar: Hur många här har smakat kaffe? Det kaffe de flesta av barnen dricker är gjort på rostad majs. Vi diskuterar varför det är så. ANDES förföljs därför att vi kämpar för en folklig utbildning och därför att vi solidariserat oss med böndernas och industriarbetarnas kamp.

På vilket sätt har ni solidariserat er med den folkliga kampen?

Under 70-talet började ett spontant närmande mellan ANDES och lantarbetarnas fackförbund FECCAS och UTC, som senare gick samman i FTC. Vi var på det klara med att en verklig enhet måste skapas genom ett gemensamt arbete på basnivå. Den kan inte förhandlas fram mellan fackförbundens styrelser. Så vi började göra gemensamma aktioner. Lantarbetarna deltog i våra demonstrationer och meddelade oss om sina. Så kom det sig att lantarbetarna demonstrerade för lärarnas rätt till pension fastän de själva inte har någon, och lärarna för högre pris på lantarbetarnas produk-

ter. Vi i ANDES deltog i industriarbetarnas ockupationer av arbetsplatser. Under ANDES ockupation av utbildningsministeriet, 1979, offrade två arbetare sina liv.

Det var denna enhet på basnivå som möjliggjorde bildandet av BPR (Bloque Popular Revolucionario, Folkets revolutionära block). I BPR finns, förutom lärarna och lantarbetarna, studentorganisationer som FUR-30 och UR-19, och UPT, slumområdenas organisation. Till ANDES kongress 1975, när det beslöts att ANDES skulle ingå i BPR, kom ca 5 000 lantarbetare och industriarbetare för att delta i diskussionerna, och här visades det rättfärdiga i vår linje. I dag står det klart att om inte BPR hade bildats hade ANDES varit krossat. Men vår organisation har sina rötter i folket och kan därför fortsätta att existera.

Vilken är BPR:s politiska linje? Är ANDES enigt med BPR i hela dess politik?

Det salvadoranska folket, och BPR, vet att valen inte är någon lösning på de politiska problemen i El Salvador. Under femtio år har det anordnats val i El Salvador och efter varje val har det varit likadant: man har inte lyssnat på folkets krav. BPR föddes oberoende av och utanför de politiska partier som redan existerar. Det finns stora skiljaktigheter dem emellan. BPR har aldrig stött en valprocess. Och denna syn sammanfaller med ANDES'. När diktatorn Romero störtades 1979 och den junta som senare skulle bli Duarte kristdemokratiska junta inrättades, stöddes den av så gott som samtliga politiska och fackliga organisationer. Många av dem skulle senare ingå i FDR,

'som bildades 1980. Men BPR tog från början avstånd från juntan och bedömde den som ett verktyg för imperialismen. Och vi fick rätt. Åtta dagar efter det att juntan hade inrättats började massakrerna. 100-tals personer dödades på gatorna och i fabriker.

ANDES är som organisation medlem i BPR. Men är alla enskilda lärare som är medlemmar i ANDES överens med Blockets politik?

Nej, inte alla. ANDES har medlemmar som tillhör andra organisationer. Men den stora majoriteten sympatiserar med Blocket. Av totalt 163 delegater röstade 10 mot att ANDES skulle ingå i BPR, vid kongressen 1975.

Hur kommer det sig att lärarna i El Salvador som ju tillhör medelklassen, så radikalt tagit ställning för bönder och arbetare?

Det har inte kommit av sig självt. ANDES har haft en lång process, under 18 års existens, av gradvis ökande politisk medvetenhet. Vid vår kongress, som hålls vartannat år, har vi förutom de rent fackliga frågorna tagit upp en politisk fråga. I studiecirkel har vi analyserat och diskuterat ett tema i den aktuella situationen, ett tema som visar hur situationen är i vårt land. Vid vår kongress 1979 behandlade vi temat »Reformism eller revolution?» Vi kom fram till samma slutsats som Blocket och såg åt vilket håll jun-

tan skulle gå. På det här sättet har en medvetenhet skapats hos lärarkåren. Genom gemensamma aktioner med arbetarna har lärarna kommit ifrån sin medelklassmentalitet och identifierat sig med folket. Och det är klart, regeringen har försökt köpa ANDES till sin sida. ANDES generalsekreterare erbjöds t ex att bli vice utbildningsminister i Duartes junta. ANDES svarade inte på erbjudandet.

Vad är det då som enar t ex lärarna och lantarbetarna? Vilka gemensamma intressen har de?

Det är huvudmålen för kampen som enar oss. ANDES har lagt ner mycket arbete på att föra fram sina fackliga krav. Men vi ser den fackliga kampen som ett medel och inte som ett mål i sig. Den fackliga kampen skapar ett medvetande om att vårt folk inte bara behöver löneförhöjningar och reformer, inte bara det, utan en förändring av systemet. Därför har lärarna också tagit upp en politisk kamp som är gemensam med böndernas, arbetarnas och studenternas kamp. Kampen för en förändring av systemet, mot repressionen och för frigivandet av våra fängslade kamrater är inte på något sätt isolerad från våra rent fackliga intressen. Och naturligtvis har både lärarna och lantarbetarna lidit under de sista 30 årens regimer. Det som till sist enar oss är att vi alla vill ha och behöver en regering med respekt för de mänskliga rättigheterna, för fred och demokrati, en regering som tillgodoser folkets politiska krav och arbetar för en folklig utbildning.

Vilken roll kommer lärarna att spela i det framtida samhället?

Under hela ANDES historia har vi kämpat för en vetenskaplig utbildning som kommer hela folket till del. Vi utgår ifrån att FDR ska ge lärarna uppgiften att utforma en sådan utbildning i det nya samhället. Detta arbete har redan påbörjats. ANDES har startat ett alfabetiseringsprojekt i tre etapper: i flyktinglägren, i de kontrollerade områdena och i det nya samhället.

I de kontrollerade områdena bedriver vi alfabetiseringsprojekt, tillsammans med AGEUS, studenternas organisation. Vi använder olika slag av pedagogik, som Paulo Freires och det nicaraguanska alfabetiseringsprogrammets. Här i de kontrollerade områdena samlar vi erfarenheter och förbereder det framtida alfabetiseringsarbetet. Vår revolution blir den första i Latinamerika där alfabetiseringen börjat innan revolutionen segrat!

Hur lever lärarna i de kontrollerade områdena? Vem betalar ut deras lön?

Lärarna i de kontrollerade områdena har glömt sina löner. Lärarna deltar som alla andra i det praktiska arbetet, i jordbruket. Läraren måste vara väldigt kreativ för att kunna lära ut den kunskap som behövs där, t ex hur man ska gömma sig när regeringsarmén utför bombningar, hur man hindrar sjukdomar från att sprida sig osv. Också i alfabetiseringsarbetet utgår vi från barnens egen verklighet i flyktinglägret eller i det kontrollerade området.

Du berättar om ert arbete i de kontrollerade områdena, mitt under brinnande krig, om det fackliga arbetet som innebär risk för livet. Ni verkar outtröttliga, är ni det?

Det är svårt att ge allt för kampen, för revolutionen. Men vi är medvetna om de offer som måste göras för att bibehålla vår organisation och för att fortsätta kampen. I augusti arresterades fem av våra kamrater som var medlemmar i ANDES arbetsutskott. Vem som helst skulle kunna tro att ANDES i och med det var förstört. Men vi hade tre suppleanter som tog dessas plats och om hela arbetsutskottet tillfångatogs ersätts de omedelbart med generalsekretariatets råd som i sin tur ersätts med en grupp ur departementets styrelse. Vi lyckades genomföra vår kongress, och det är klart att regeringen blev ganska överraskad när vi publicerade våra beslut efter kongressen. För dem är det obegripligt att vi kan fortsätta att existera underjordiskt. Men ANDES kan inte förstöras, ANDES står enat med bönderna, arbetarna och studenterna.

Lena Gemzöe

△ Ovan: Undervisning i ett FMLN-kontrollerat område. Norrköpings El Salvador-kommitté driver just nu en kampanj för ANDES. Målet är att bygga skolor i de kontrollerade områdena.

▽ Nedan: BPR, som ingår i motståndsfrenten FDR, är den största basorganisationen i El Salvador. I den sista stora demonstrationen, 1980, samlade BPR 150 000 personer på San Salvadors gator.

VI GER ALDRIG UPP!

Det går numera knappast en dag utan att någon eller några nicaraguaner kidnappas eller mördas längs gränsen till Honduras. Räderna görs av fd somozasoldater, som när diktaturen störtades i juli 1979, tog sin tillflykt till grannlandet. Där lever nu mellan 4 och 6.000 soldater i ett 15-tal läger längs gränsen till Nicaragua. De får vapen och annat stöd från USA och har samarbete med den honduranska militären, som t.o.m. deltagit aktivt i strider den senaste veckan.

Praktiskt taget ända sedan revolutionen segrade har gränskränkningar förekommit, men mer sporadiskt. Sedan något halvår tillbaka har de markant ökat i antal, intensitet och grymhet. I september hittades två tjänstemän från Jordbruksdepartementet med halsarna avskurna. Det skedde strax söder om Jalapa, den nordligaste byn i den del av landet där attackerna för närvarande är mest intensiva. De välbeväpnade banden terroriserar befolkningen i gränstrakterna genom att anfalla gränsposteringar, mörda eller tvinga med sig lantarbetare över till Honduras, begå sabotage som att spränga broar eller förstöra maskinparker.

Ekonomiskt sabotage

I slutet av september inleds kaffeskörden i dessa trakter, ett av landets större kaffedistrikt. Avsikten med den senaste tidens allt intensivare attacker är att hindra att kaffet plockas, och i viss mån har det lyckats. Bara i Jalapa kommun har mer än 2.000 personer av rädsla för kontrarevolutionärerna övergett sina arbeten på kaffeplantagerna närmast gränsen och sökt sig ner till Jalapa by, med ca 9.000 invånare. Flera dalgångar är helt övergivna.

Kaffe är en av Nicaraguas viktigaste exportprodukter, och landets redan tidigare dåliga ekonomi kan inte tillåta att skörden förstörs. Folkets svar har heller inte låtit vänta på sig: man har börjat organisera sig i arbetsbrigader om 60 tobaks- eller kaffearbetare och ett antal beväpnade män som skydd. De ska köras till plantagerna och tobaksfälten om morgonen och återvända till byn på kvällen. Problemet är att det saknas arbetskraft, då så stor del av befolkningen är uppbunden i försvaret. Det ingår också i fiendens strategi, liksom att Nicaragua tvingas lägga ner stora summor på försvaret; pengar som annars skulle ha gått till återuppbyggnaden av landet.

Pragmatiska flyktingar

Hur reagerar då befolkningen i gränstrakterna på denna situation? Det finns familjer som flytt över till Honduras och

»Enade mot aggressionen, för fosterlandet och revolutionen»

Foto: Sonny Östberg

Bro sprängd av "contras". Foto: Eva Bendz

tagit sin boskap med sig. Och tusentals har, som nämndes, slagit sig ner i tätorterna på den nicaraguanska sidan, som "internflyktingar". Att en del väljer att ta sig över till Honduras bör nog ses mindre som ett politiskt ställningstagande och mer som en flykt undan en krigshärjad zon till den närmaste plats som erbjuder trygghet. Många längs gränsen kan ha 7-8 timmars gångväg till närmaste by på den

nicaraguanska sidan, medan det kanske tar en halvtimme eller en timme att sätta sig i säkerhet i Honduras.

Släkt med terroristerna

Det sägs att ett ovanligt stort antal av Somozas nationalgardister - ca 70% - rekryterats just i denna nordliga provins. De av dem som fick kortare fängelsestraff

på 2 eller 3 år har nu avtjänat dem och har i en del fall anslutit sig till de kontra-revolutionära banden i Honduras – deras svar på sandinisternas generositet mot sina fiender. Det är föett av de specifika problemen här i gränsbergen: att så gott som varenda familj har någon anhörig i terror-bandens som opererar från Honduras, vilket naturligtvis gör dem mindre benägna att avslöja vad de vet eller sett av kontra-revolutionärernas verksamhet.

Men det absoluta flertalet av befolkningen är upprörda över anfallen och mordet. Bland de mördade finns, förutom sandinistsoldater och folkmilis, både lekmannapredikanter, studiecirkelledare för vuxenundervisningen, kvinnor och små barn.

Det går inte att ta fel på Jalapa-bornas beslutsamhet att till varje pris försvara sitt land och sin nyvunna frihet. Jalapa ligger i en spets som skjuter in i Honduras, och är en av de absolut mest utsatta delarna längs hela gränsen. Vid sidan av stora koncentrationer av den reguljära armén, har civilförsvaret utvecklats avsevärt. Vakt-hållning pågår dygnet om. Utegångsforbud råder efter kl 21.

Trotsar farorna

Jag besöker folkmilisen i Jalapa på kvällen. Där är stämningen glad och otvungen, trots att striderna i närheten är inne på sin fjärde dag – i förrgår hördes skottflossning oavbrutet under 8 timmar. På den murade spisen ångar det ur två jättelika grytor med kaffe. Några unga milissoldater sitter och rengör sina gevär; delarna ligger utspridda på ett plastskynke i mitten av gruppen. Två tonårsflickor betraktar mig fnittrande från en hängmatta. Från rummet intill hörs revolutionära sånger till gitarr. I den sparsamt upplysta lokalen sitter några just under lamporna med en bok eller en tidning.

Rädda är vi inte...

Melba Rodríguez, 17 år gammal, är medlem i folkmilisen sedan snart två år tillbaka. Hon berättar hur byn delats in i sektorer och hur befolkningen själv står för försvaret i de olika delarna. De har deltagit i första hjälpen-kurser och behärskar nu elementär sjukvård. "I går", säger Melba, "begrovs en av de stupade soldaterna här i byn. Han var inte härifrån, men då det var ett par dagar sedan han dog, kunde kroppen inte transporteras till hans hemort utan måste genast begravas. Du skulle ha sett", fortsätter hon, "så många det var som gick i begravningsståget, fast ingen kände honom. Och hela tiden ropade vi slagord. Nej, här har vi då inte tappat modet. Folk känner vrede och förtvivlan; men rädsla – nej! Några som tidigare varit lite avvaktande gentemot revolutionen, och som vi kanske felaktigt kallat kontrarevolutionärer, de kommer nu och skriver in sig för att delta i vakthållningen på nätterna. Många nicaraguaner kommer kanske att stupa innan vi får leva i fred, men vi kommer aldrig att ge upp kampen för den frihet som Nicaragua vann i och med segern över Somoza-diktaturen den 19 juli 1979. Kosta vad det kosta vill!"

Nästa morgon, på vägen från Jalapa, ser vi på långt håll roken från den bro som kvällen förut satts i brand av kontra-revolutionärer. Brofästet står fortfarande i lågor när vår jeep korsar floden. På andra sidan syns det svartbrända stålskelettet av en statlig tankbil. Dess chaufför brändes inne. □

EVA BENDZ

Dålig nyhet på en bit tidningspapper

*Nu när ens vänner dör,
dör bara deras namn.*

*Hur ska man, från denna våldets håla,
kunna förstå mer än bokstavstyperna,
återsken av känslig svärta,
pilar till minnets innersta?*

*Bara den som lever utanför fängelserna
kan hedra kamraternas kroppar, med omfamningar
tvätta bort smärtan över de döda,
med naglar och tårar klösa gravstenarna.*

*Inte fångarna: vi bara visslar
för att ekot ska tysta nyheten.*

av Roque Dalton
(El Salvador)

Tolkning: Eva Bendz

CHILEKOMMITTEN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm

Telefon: 08 - 40 53 04

Besöksadress: Barnängsgatan 23

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen i Chile den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile. Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida läro-mär om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen. Chilekommitténs insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommittén är partipolitiskt obunden och tillåter olika politiska riktningar och tendenser att komma till uttryck, såvida tendenserna inte går emot kommitténs plattform: **BEKÄMPA IMPERIALISMEN, STÖD MOTSTÅNDET, BOJKOTTA DIKTATUREN, FRIGI DE POLITISKA FÄNGARNA, STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP FÖR SOCIALISM, STÖD ARBETARRÖRELSEN I CHILE.**

Chilekommittén har för närvarande följande insamlingar:

Nr 653928 2 Nationella insamlingen till Chile.

Ändamål: 25% till de chilenska vänsterpartierna och 75% till konkreta projekt lokalt i Chile.

Nr 887233 5 Chilekommitténs kampfond
Ändamål: Konto för organisationens löpande verksamhet, bokförsäljning, etc.

CHILEBULLETTINEN

Telefon: 08 - 40 53 04

Ansvarig utgivare: Sigyn Ohlsson

Redaktion: Kristina Boréus, Ingvar hart, Lena Gemzoe, Eva Kjellsäter, Sigyn Ohlsson, Irene Pérez.

Layout och montering, omslag: Ignacio de Acha

Pressläggningsdatum: 3 januari /83

Tryckeri: Tryckop, Stockholm

Prenumerationspris: 40 kr för 4 nummer framåt. Stödprenumerat: 100 kr för 4 nummer. Betala på postgiro 50488-6, Chilebulletinen. Ange från vilket nummer prenumeratören ska börja. Adressändringar sändes till Chilekommittén, Box 622, 101 28 Stockholm.

Detta är SAMCA

SAMCA (Samordningen för Centralamerika)
Adress: Solidaritetshuset, Barnängsgatan 23, 116 41 Stockholm

Tel: 08-44 15 16

SAMCA har drygt 30 medlemskommittéer i hela Sverige. De arbetar för ett eller flera av länderna i Centralamerika. Dessutom är Chilekommittén i Sverige och Svensk-kubanska föreningen medlemmar i SAMCA.

Vi använder följande postgiro-nummer för våra insamlingar:

El Salvador: FMLN-DR:s insamlingskonto i Sverige 32 01 54-8
Guatemalakampanjen: 38 51 50-8
Nicaragua-fonden: 60 54 97-7

Chilebulletinen/ Centralamerikanytt 9

FATTIGAST RUSTAR

Väpnade gerillaaktioner, jordockupationer och förföljelse av facket. Strejker, studentprotester och repression. Den inre situationen i Honduras har påverkats av USA:s militarisering av landet. Men fattigdom och orättvis jordfördelning skapar också konflikter.

I september förra året kunde man i världspresen läsa om ett gisslandrama i Honduras, som inte saknade likheter med de nicaraguanska sandinisternas omskrivna kupp sommaren 1978. Då ockuperade ett 25 man starkt sandinistkommando Nationalpalatset och tog de 500 personer som befann sig där som gisslan.

Ockupationen i Honduras genomfördes av en gerillagrupp som kallar sig Cinchonero efter en bondeledare som levde på 1800-talet. Gruppen ockuperade handelskammaren i industristaden San Pedro Sula och tog 200 affärsmän och politiker som gisslan. Man krävde bland annat frigivandet av ett 70-tal politiska fångar. Bland dem var den salvadoranske gerillakommandanten Alejandro Montenegro, som gripits en månad tidigare i Tegucigalpa av honduranska säkerhetsstyrkor. Vidare krävde Cinchonero att de nordamerikanska, israeliska, chilenska och argentinska militärrådgivare och de gamla Somoza-anhängare som finns i landet, skulle utvisas.

Publicitet

Dramat slutade med att gerillakommandot lämnade Honduras i ett panamaiskt plan. Man hade inte lyckats få igenom något av sina krav. Men något annat uppnådde man: publicitet världen över. Enligt International Herald Tribune sade en affärsmän ur gisslan senare "70 procent av vad dom var ute efter var PR, och det är vad dom fick." Aktionen gav publicitet och framförallt fick den strålkastarljuset att riktas mot två företeelser i landet: de politiska fångarna och de nordamerikanska militärrådgivarna.

Cinchonero och andra små gerillagrupper har utfört en rad aktioner

de senaste åren. I mars 1981 kapade Cinchonero ett honduranskt flygplan och tvingade igenom frisläpandet av en grupp salvadoranska motståndsmän, fängslade i Honduras. I juni 1982 sprängdes tre elanläggningar som försörjer huvudstaden med ström. Tegucigalpas invånare fick uppleva tre mörklagda dygn.

Smittan från El Salvador

Det är svårt att säga i vilken utsträckning USA:s ökade militarisering av Honduras påverkar oppositionens utveckling i landet. Den har åtminstone fått grupper som Cinchonero att agera mot Honduras stöd till El Salvadors brutala regim. Cinchonero, som fötts ur radikala studentkretsar vid det nationella universitetet, har hämtat inspiration från befrielsekampen i El Salvador. De styrande i Honduras fruktar en alltmer medveten lantarbetarbefolkning, en radikaliserad bland lärare och studenter, en allt enigare facklig rörelse i städerna. För de sociala missförhållanden, ur vilka den salvadoranska revolutionen växte fram, existerar även i Honduras: fattigdom; orättvis jordfördelning och exploatering från utländska företag.

Honduras är ett utpräglat jordbruksland och den verkliga bananrepubliken. United Fruits intressen styr de enskilda bananarbetarnas liv. Storgodsägarna kontrollerar de stora jordarna medan småbönderna lider nöd. 1966 utgjorde storjordbruken 2% av antalet jordbruk, men omfattade 45% av arealen.

Medellivslängden i Honduras är bara 56 år. Lägre siffra finner man i hela Amerika bara i de två gränsöst fattiga länderna Haiti och Bolivia. Dödligheten bland barn under ett år var under perioden 1975-1980 9,5%, högre än i både Guatemala och El Salvador. Folkökningstakten är mycket hög. Mellan 1961 och 1981 ökade invånarantalet från 1,9 till 3,6 miljoner. Analfabetismen ligger på över 40%, bland de högsta i Latinamerika. Få barn fullföljer grundskolan. BNP per capita var 1979 lägre än i både El Salvador, Guatemala och Nicaragua före revolutionen.

Lama reformförsök

Kampen om jorden är en central politisk konflikt i Honduras. Liksom i El Salvador har en jordreform flera gånger varit på tapeten, men alltid motarbetats eller förfuskats. Den första jordreformen utfärdades 1962. Men detta blev för magstarkt för militären och oligarkin. Presidenten Ramon Villeda Morales tvingades i exil 1963. Under de 20 år som gått sedan dess, har flera lama reformförsök gjorts. Men inget har ens närmast sig den genomgripande reform som skulle krävas för att dämpa den sociala oron. Småbönderna har i sin fattigdom drivits till direkta aktioner. Sedan 1962 har nära 100 jordockupationer ägt rum. Den senaste genomfördes i november 1981, då ungefär 4 000 bönder fredligt ockuperade nära 2 000 hektar jord i fyra provinser i nordöstra delen av landet.

Även den senaste regeringen, under Roberto Suazo Córdova har jordreformen på sitt program. Men bland de sju bondeorganisationer som ingår i organisationen FUNACAMH som samlar ungefär 200.000

Nyvalde president Córdova

lantarbetare, är man föga imponerad av löftena. Man pekar på de enorma problemen på landsbygden och på repressionen som drabbar dem som ställer krav. FUNACAMH:s ledare rapporterade i vintras att 50 bondeledare tillfångatagits sedan den 2 maj i provinserna Copán och Santa Bárbara. De Honduranska Böndernas Nationella Förening ANACH, hävdar att reformen är avpassad efter privatföretagens intressen.

Facklig kamp

Den radikaliserings som de styrande så fruktar har alltså sina rötter i de sociala orättvisorna. Dessa framtvningar organisering och facklig kamp. Men den fackliga rörelsen utgör inte en enad front mot regimen. Delar av facket stöder de styrande. Sådana motsättningar fanns tidigare även i El Salvador. Nu är den fackliga enigheten där så gott som total. En sådan utveckling fruktar regeringen Córdoba. Det är inte bara väpnade aktioner som Cinchoneros som skrämmer, utan även jordockupationerna, strejkerna, demonstrationerna och studentprotesterna.

Dödsskvadroner...

Men man nöjer sig inte med att ängsligt dra sig tillbaka inför missnöjesyttringarna - under de senaste åren har Amnesty International mottagit allt talrikare rapporter om mord, godtyckliga arresteringar, kidnappningar, tortyr och "försvinnanden" i landet. Offren har varit politiskt, fackligt eller religiöst aktiva, lärare och människor som solidariserat sig med de salvadoranska flyktingarna i landet och befrielsekampen i El Salvador. Dödsskvadroner har börjat dyka upp i Honduras.

Vetskapen om att facklig verksamhet kan leda till ingripanden från de reguljära säkerhetsstyrkorna eller de paramilitära grupperna skrämmer. Men inte till någon total passivitet. I oktober 1982 strejkade 700 arbetare vid det nationella tobaksbolaget. Under samma månad gick sjukhusanställda och bananarbeterskor ut i strejk.

I skolorna under universitetsnivå har protesterna varit omfattande. I augusti 1982 gick lärarna i lärarförbundet FUM ut i en strejk som blev total. Utbildningsministeriet

såg ingen lösning, utan ställde ett ultimatum: alla lärare som inte dagen därpå återgick till arbetet skulle avskedas. Men denna hotelse väckte studenternas vrede, och samma dag ockuperade gymnasisterna sina skolor. Gymnasieelevernas organisation FESE, är mycket oppositionell och har utsatts för förföljelse: dess ordförande har fängslats sex gånger på kort tid.

Den 21 oktober 1982 greps 200 lärare, arbetare och studenter i en demonstration. Bakom demonstrationen stod FUP-25, en front som samlar 14 fackliga organisationer och som bildades i somras. FUP-25 arbetar för en folklig enhet, för frigivandet av politiska fångar, för att de mänskliga rättigheterna respekteras och för att överenskommelserna om folkens självbestämmanderätt och icke-inblandning respekteras. (Det sista kravet med tydlig hänseftning på Honduras militära inblandning i El Salvador.) Demonstrationen stoppades av säkerhetsstyrkorna. 150 av de gripna släpptes dagen därpå, men flera fackliga ledare fängslades. Dessa uppges ha utsatts för tortyr.

Förföljelse

Oron i Honduras har i mycket sociala orsaker, men situationen har också påverkats av USA:s upprustning av landet, de nordamerikanska rådgivarna och stödet till El Salvadors militär. Det har förekommit demonstrationer mot de militärbaser som håller på att byggas. De små gerillaaktionerna kan ge regimen en förevändning att slå hårdare mot oppositionen. Efter attentaten mot elanläggningarna i somras påbörjades till exempel en svår förföljelse av medlemmarna i STENEE, som är den fackliga organisationen för de anställda vid det nationella elverket. Detta trots att inget talade för att denna organisation skulle varit inblandad i attentatet.

USA har dragit in Honduras i Centralamerikas krig. Detta kommer drastiskt att förändra situationen i landet.

»Det är farligt att kräva sin rätt...» Foto: COMUSAL

USAs FÖRLÄNGDA ARM

Den senaste tidens händelser gör att denna möjlighet rycker allt närmare. USA:s antiupprorsstrategi har slagit fel gång på gång. Det enorma militära stödet till regimen i El Salvador har inte lyckats hejda den revolutionära rörelsen. Tvärtom. Inom Reagan-administrationen har det sedan länge tvivlats på att den salvadoranska armén kan bekämpa gerillan, även om hjälpen utökas. En höjdare i Pentagon påpekade i början av 1982 bristen på proportion mellan mängden vapen som skickats till El Salvador och regeringsarméns resultat, vilket, menade han, berodde på att «en stor del av de tunga, moderna vapnen går rakt i händerna på kommunisterna».

Malvinaskonflikten

Dessutom har läget förändrats radikalt i fråga om de latinamerikanska arméer USA räknat med, i händelse av en intervention i Centralamerika. Malvinaskonflikten skapade motsättningar mellan USA och främst Argentina och Venezuela, även om argentinska militära rådgivare fortfarande används av USA. Och mycket har hänt sedan avtalet om ömsesidig militär hjälp mellan Guatemala, Honduras och El Salvador undertecknades i maj 1980. Guatemalas armé, som har den största erfarenheten av antigerrillakrigföring i området, är idag uppbunden i ett krig med den inhemska gerillan, som kräver allt mer av dess resurser.

Ändrar strategi

Inför den revolutionära rörelsens framryckning i El Salvador och Guatemala tvingas USA att ändra strategi. Det är

Under sitt besök i Centralamerika i början på december visade president Ronald Reagan inga tecken på att vilja lägga om kursen i sin Centralamerika-politik. Redan i planet hem gav presidenten besked om att militärhjälp till Guatemala, om han får råda, kommer att återupptas. Han tvekade heller inte att avslöja att han i januari '83 återigen kommer att garantera den amerikanska kongressen att regimen i El Salvador gör stora ansträngningar för att bekämpa brotten mot de mänskliga rättigheterna. Med denna garanti kan militärhjälp till den salvadoranska regimen fortsätta som förut. Reaganadministrationen har gjort klart att om inte högerregimerna i området kan slå tillbaka folkupproret, tvekar man inte att sätta in sina egna trupper.

i detta sammanhang som Honduras, med sitt strategiska läge och det relativa lugn som rått i landet fram till nu, framstår som ett alternativ. Honduras nya roll i de amerikanska interventionsplanerna har medfört en drastisk ökning av det militära stödet och antalet rådgivare i Honduras. De sista två åren har USA skickat 187 miljoner dollar till Honduras och en summa på 78,3 miljoner dollar är föreslagen för 1983.

Samordnas

Den honduranska armén tränas och rustas upp för att tillsammans med den salvadoranska kunna slå tillbaka FMLN, gerillarörelsen i El Salvador. Första gången den användes mot FMLN inne i El Salvador var i juni '82.

De honduranska och de salvadoranska arméerna samordnades i en gemensam offensiv mot FMLN:s kontrollerade områden i Chalatenango och Morazan, som ligger på gränsen till Honduras. I offensiven deltog de tre elitbataljonerna Atonal, Atlacatl och Ramón Belloso, som specialutbildats av USA för antigerrillakrigföring. Men offensiven blev ett gigantiskt misslyckande. Efter stora förluster drog sig de båda regeringsarméerna tillbaka, och Honduras räknade sina första döda i strider mot FMLN. I Morazan lydde de honduranska soldaterna inte sina officerars order utan flydde mot gränsen till Honduras. I den salvadoranska armén var förlusterna störst bland de USA-tränade elitbataljonerna.

Utgången av offensiven markerade en vändning i den militära utvecklingen till förmån för FMLN. Varken elitba-

taljoner eller den honduranska armén kunde spela den avgörande roll USA tänkt sig.

Somozaanhängare

Men USA är inte intresserat av den honduranska armén enbart för att slå mot FMLN. Planen är att förvandla Honduras till en plattform varifrån, mer eller mindre öppet, den revolutionära rörelsen i Centralamerika skall bekämpas. Och denna rörelse har, anser man, sitt hjärta i Nicaragua. Det honduranska territoriet har sedan länge hyst baser för Somozaanhängarnas raidar in i Nicaragua.

Under hela hösten har Nicaragua försökt påkalla världens uppmärksamhet på grund av de ständiga provokationerna och sabotageaktionerna.

I den amerikanska tidskriften Newsweeks novembernummer avslöjas hur USA planerar kontrarevolutionärernas operationer och ger dem militär träning. Vapen och annan militär utrustning som blivit överflödigt i den honduranska armén efter USA:s upprustning forslas till somocisternas läger. CIA har 50 personer anställda i Honduras förutom de militära rådgivarna och ambassadpersonalen.

Planen är att med Honduras arméchef Alvarez som länk mellan den amerikanska ambassadören och exilnicaraguanerna låta dessa göra jobbet att provocera och »destabilisera» sandinisterna i Nicaragua. Men den önskvärda effekten har uteblivit. USA:s förhållanden i Honduras har istället för att försvaga sandinisterna, skärpt oroligheterna i Honduras och sammansvetsat nicaraguanerna i försvaret av sin revolution.

Dessutom har Nicaragua fått internationell sympati. FN:s beslut i oktober att ge Nicaragua en plats i säkerhetsrådet var ett iögonenfallande exempel på denna sympati och bedömdes allmänt som ett bakslag för Washingtons försök att isolera Nicaragua internationellt.

Uppskjuten manöver

Kritiken mot USA:s militära inblandning i Centralamerika har också tvingat Reaganadministrationen att skjuta upp den militära övning som planerats till december 1982, med

nordamerikanska och honduranska trupper, vid gränsen till Nicaragua.

Efter flera olika uppgifter om övningen deklarerade till sist en talesman för den honduranska regeringen att den helt inställts och inte skulle genomföras »vare sig före eller efter Reagans besök».

De många turerna kring manövern är tydliga bevis på oenighet inom Reaganadministrationen om hur Centralamerikapolitiken skall föras och hur stor vikt som skall fästas vid den internationella opinionen.

Honduras starke man

Honduras president Córdova ser sin civila regering försvagas av Washingtons betoning av militär hjälp framför ekonomisk. Honduras starke man, general Gustavo Alvarez, är USA:s närmste allierade och den som skall garantera att Honduras spelar den roll USA har tänkt.

Han har nått sin position efter utrensningar inom armén,

är mer än intimt. Det är Negroponte som ligger bakom planen för en omvandling av den honduranska armén till USA:s förlängda arm.

USA:s agerande i Honduras innebär att ett krig mellan länderna i Centralamerika kan bryta ut när som helst. Samtidigt bereds marken för de nordamerikanska truppernas intåg. De honduranska flygfälten rustas upp och nordamerikanska militärbaser håller på att byggas. General Alvarez har uttalat att han är beredd att låta nordamerikanska trupper korska honduranskt territorium, »om det är nödvändigt».

Men Reaganadministrationen kan inte genomföra en intervention i hemlighet. Oppositionen i kongressen är medveten om vad som sker och starkt kritisk. Stora delar av den nordamerikanska befolkningen likaså. Det är den internationella opinionens uppgift att förstärka opinionen inom USA och förhindra en nordamerikansk intervention i Centralamerika.

där militärer som förespråkat en försoning med Nicaragua eller icke-inblandning i El Salvador, har skickats i exil på diplomatiska poster. Den honduranska nationalförsamlingen godkände nyligen vissa konstitutionella förändringar, föreslagna av armén, som utökar Alvarez formella makt. I praktiken underställs den civila makten de militära myndigheterna.

Samarbete

Lagändringen är givetvis ett sätt för USA att stärka sin kontroll över Honduras. General Alvarez samarbete med den amerikanske ambassadören i Honduras, John Negroponte,

USA:s ambassadör
Negroponte

Sid 12:
Den amerikanska hjälpen svävar
ovan hustaken.

Foto: CDHES

Honduras starke man, General Alvarez: »Varför prata om fred när vi rustar för krig...»

Ovan:
Är dessa män obehäpnade,
Mr Reagan? USA-rådgivare
i Honduras.

Foto: P. Bosio

Text: LENA GEMZÖE

SPRUCKNA ILLUSIONER

Den 2 april 1982

genomgick Argentina och argentinska folket en förändring.

Juntan bestämde sig för att ta tillbaka Malvinerna.

Ett drag som regeringen gjorde för att dölja den djupa ekonomiska och sociala kris som landet befann sig i.

Det var också ett försök att nå ett politiskt samförstånd i landet och få bort blickarna från det smutsiga krig som regeringen fört sedan 1976 mot en bred folk- och arbetaropposition.

Med hjälp av ett patriotiskt krig mot ett dekadent imperium ville militärjuntan få det argentinska folket att sluta upp bakom sig. CGT (argentinska LO) visste först inte hur de skulle reagera. På det internationella planet led Argentina ett svidande nederlag. I FN röstade 502 länder för och ett mot, att Argentina skulle dra tillbaka sina trupper. Argentinas missbedömning av det internationella läget och eventuellt internationellt stöd gjorde nederlaget ännu större.

Helomvändning

Argentina tvingades till eftergifter. Tidigare hade diktaturen kallat Tredje världen för den internationella politikens grå zoner. Efter misslyckandet i FN måste nu Argentina erkänna och vända sig till länder som Algeriet, Kuba och Vietnam. Allt för att vinna anhängare bland stater som man tidigare tagit avstånd från.

I denna röra av internationella motsättningar finns ytterligare en faktor som är viktig att tala om, och som har en avgörande betydelse för den latinamerikanska politiken.

Glömde Argentina

Efter Malvinaskrisen började USA:s politiska och militära inflytande i Latinamerika vackla. Och inom TIAR (USA:s militärpakt med LA) och OAS (USA:s politiska samarbetsorgan med LA) växer motsättningarna. USA:s kontroll- och inflytandeapparat ifrågasätts när USA väljer att samarbeta med England och glömmar alliansen med Argentina. Detta innebar ett nederlag för den allianspolitik som Reaganadministrationen förespråkade och genomfört i Centralamerika.

Från och med Malvinerna öppnas nya perspektiv för relationen mellan Sovjet och övriga Latinamerika, Kuba och Nicaragua gör framsteg i sin strävan att bli erkända på den latinamerikanska kontinenten.

Den bittra hemkomsten

Flera motiv

För Argentina fanns ytterligare motiv för kriget. Det var ett försök att stärka ställningen på det internationella planet och relationen till imperialistiska stater.

Ett led skulle vara att stänga Chiles möjligheter att ta sig till Sydatlanten genom Beaglesundet. Det skulle också förhindra installerandet av en möjlig engelsk-nordamerikansk bas i Sydatlanten. En sådan bas skulle ge NATO möjligheter att utöva militär kontroll över området, och ta ifrån Argentina den rollen. En stor roll som Argentina länge velat spela, som en motvikt till de imperialistiska krafterna och också för att förstärka sin framtida del i OTAS (en kommande militärpakt mellan Brasilien, Argentina och Sydafrika i Södra Atlanten). Argentina som alltid strävat efter att bli en stormakt hade också hoppats på att förändra det maktschema som upprättades under efterkrigstiden.

Det schema som USA kunde påtvinga världen och organisera till sin fördel med hjälp av politiska, ekonomiska och militära organ som FN, OAS, NATO och TIAR.

För USA:s del har det inneburit allt större motsättningar att vara medlem i dessa skilda pakter. Många av länderna som efter kriget var ekonomiskt svaga har återhämtat sig och gör nu anspråk på sin del av världsmarknaden, både ekonomiskt och militärt.

Valde sida

Fram till Malvinaskriget har USA dock lyckats manövrera motsättningarna till sin fördel, men blev nu tvunget att välja sida. Det blev England som alla vet, och det militära avtal USA hade med Argentina gällde inte längre.

För Argentina innebar USA:s handlande ett kraftigt bakslag, och USA har tydligt visat för Argentina och övriga Latinamerika vem som bestämmer.

Pakt i kris

Något stöd från de övriga medlemsstaterna i TIAR fick inte Argentina. Visserligen står det i TIAR:s stadgar att om en medlemsstat står inför krigshot från främmande makt måste de övriga länderna mobilisera militär hjälp. Men i praktiken har TIAR bara fungerat som ett instrument för USA och Latinamerikas högerregimer att krossa och kontrollera all opposition. Någon annan avsikt med pakten har USA aldrig haft för sin del. Men de latinamerikanska medlemsländerna har nog hoppats på militärt stöd i händelse av en konflikt med länder utanför pakten.

Det var alltså inte bara Argentina som förlorade förtroendet för USA. Malvinaskonflikten ledde till att hela organisationen idag är i kris. Argentinas svar på USA:s agerande blev att gå ur pakten och dra tillbaka sina trupper från Centralamerika. Och Venezuela, Brasilien och Ecuador beslutade att inte delta med sina flottenheter i de årliga manövrerna med den nordamerikanska flottan.

ALFONSO REYES

MASSORNA OCH FOLKKRIGET

Intervju med chefskommendanten för EGP, Rolando Morán av Marta Hannecker, förut publicerad i den uruguayanska exil-tidskriften Cuestión, augusti 1982.

EGP, de fattigas gerillaarme, är idag en av de starkaste politisk-militära, folkliga organisationerna i Guatemala. Den anses också utföra det effektivaste massarbetet i landet.

För EGP skulle det inte vara ett folkkrig och alltså inte kunna leda till en seger över fienden, om inte folket i massiv utsträckning tog del i kriget. Men vad menar då EGP med ett massivt deltagande? Jo, man kräver inte bara ett folkets deltagande i strikt militära uppgifter (gerilla, milis, självförsvar) utan även ett "politiskt" deltagande i kriget.

— Det var ingen lätt uppgift att genomföra ett massarbete i den här meningen, säger Rolando Morán, det var nödvändigt att överge vissa traditionella arbetsmetoder och finna på nya sätt för organisering. Och det intressanta är att detta arbete inte försvagade utan snarare förstärkte det militära.

Den militära utvecklingen anpassas till en mångskiftande verklighet

M.H. — Guatemala är ju på många sätt ett heterogent land. Hur påverkas folkkriget av detta?

R.M. — Genom de komplicerade förhållanden som råder i vårt land såväl geografiskt som ekonomiskt och socialt måste vi räkna med tre skilda strategiska plan eller regioner. Den första är bergslandet, där den ekonomiska strukturen är mycket efterbliven och starkt färgad av forkapitalistiska produktionsförhållanden. Befolkningstätheten är stor och flera etniska minoriteter finns här. Topografin är lämpad för gerillakrigföring och centralmaktens närvaro är liten.

Detta tillåter, menar vi, en militär folklig kraftsamling eller uppbyggande av en reguljär folkarmé. Förhållandena underlättar också att bilda permanenta och solida organisationsformer och även upprättande av en lokal revolutionär förvaltning.

Det andra strategiska planet är låglandet. Det vill säga stora slätter med insprängda utlöpare från bergen och en mängd floder som bevattnar landet. Vägnetet är här väl utvecklat. Jorden används främst för odling av exportgrödor och de kapitalistiska produktionsförhållandena är långt genomförda. Här är också centralmaktens närvaro mycket påtaglig och därmed fiendens. Den dominerande sociala gruppen är jordbruksproletariatet. Det är mycket svårt att bygga upp en permanent folklig militärmakt i dessa områden, eftersom lantarbetaren och hans familj är beroende av en lön för att överleva vilket gör det riskabelt att lämna den plats där han arbetar. Småbrukaren å andra sidan har mycket större rörlighet och han kan inte bara förse en gerillaarmé med matvaror utan kan även själv rekryteras dit. Detta kräver att en annan slags organisering såväl politiskt som militärt, är nödvändig i detta område. Den politiska organisationen måste vara mer utvecklad på grund av det proletära inslaget i massorganisationerna. Men den militära verksamheten måste begränsas till mindre och rörliga enheter, och den militära taktiken blir därför annorlunda här.

Det tredje planet är städerna, de mer eller mindre industrialiserade centra, som

omges av landsbygd där lantproletariatet utgör större delen av befolkningen. Städerna lyser en stor del av medelklassen samt marginella grupper. Men här har vi också fiendens nervcentra. Hit är hans förtrycksapparat, administration, byråkrati, militära och ekonomiska apparat koncentrerad. Här måste alltså vår organisationstaktik ännu en gång vara annorlunda. Den får en mer proletär utformning, men ur militär synpunkt blir arbetet mer komplicerat. Man kan inte dra samman större väpnade kontingenter, åtminstone i krigets första etapper, och när detta blir möjligt kommer det att ske i samband med ett folkligt uppror i halvt militära former.

I det revolutionära folkkriget i vårt land måste dessa tre plan samordnas.

Motsatsen till fokismen

M.H. — Vilken roll har enligt er massorna i detta krig?

R.M. — Dels har de en militär roll. Massorna bygger upp och rekryterar gerillatrupperna. De organiserar sig och bildar folkets självförsvarstrupper. Massorna deltar också i krigs-ekonomi: de producerar för folkarmén och även för att underhålla de underjordiska politiska organisationerna, som inte skulle överleva utan detta stöd. Och slutligen deltar de politiskt i kriget, genom att bidra med folkets egna kampformer, där de utgår från kraven på bättre levnadsförhållanden men ger dem ett politiskt innehåll: kampen om makten.

En politik för varje nivå

I början kände vi att vi i vårt massarbete på något sätt inte lyckades fullfölja våra ursprungliga avsikter. Vi lyckades inte hitta de rätta formerna. Vi försökte först att använda den klassiska taktiken att få fotfäste på fabriker och skapa celler. Men detta gav inte de resultat vi hoppats på. Efter att ha analyserat våra olika erfarenheter började vi omformulera förutsättningarna. Vi märkte att i ett land som Guatemala, som för det första är underutvecklat och för det andra hårt ansatt av repressionen, så finns det inom folket olika nivåer när det gäller organisering, radikaliserings och medvetenhet.

► Vi märkte att vi måste göra det politiska och organisatoriska arbetet på tre olika nivåer. En är den oorganiserade massan som är mindre medveten och mer likgiltig inför politiska och sociala förhållanden, det vill säga majoriteten av folket. Den andra nivån är de organiserade, Vi anser inte att de massor som tillhör yrkeskårer, fackföreningar, etc. i våra länder är en politiskt medveten grupp, och vi tror att bara en mindre del av dem kan mobiliseras. Exempelvis: av 800 i en fackförening kanske du kan mobilisera 400. Bland dessa 400 finns en mindre del, kanske 100, men fortfarande massa, som vi kan kalla "förtruppen för massorna". Det är den tredje nivån. För att kunna utveckla folkkriget till dess högsta nivå, anser vi att man måste lägga ner ett speciellt arbete på denna grupp. Denna förtrupp skall ju ge styrka åt och nära de så kallade revolutionära massorganisationerna. Hos denna förtrupp kan du införa en hög grad av disciplin. De förstår den och accepterar den. Du kan lägga dem vissa organisationsformer, som inte är de fria former som gäller för yrkeskårer, fackföreningar, kooperativ, etcetera. Förtruppen kan också fås att på ett mer direkt sätt, genom självförsvar och annan kamp, gå emot repressionen. Denna förtrupp accepterar att utbildas och att arbeta med illegala eller halvlegala metoder. Och detta kan göras utan att störa deras avsikt, beslut eller övertygelse att även kämpa för ekonomiska dagskrav av omedelbar betydelse för klassen eller sektorn. Å andra sidan integreras inte denna förtrupp direkt i de revolutionära avantgardet. Men även om dessa organisationer inte utgörs av väpnade militanter, så accepterar de EGPs kampprinciper. Så kan det förklaras att vi i Guatemala har C.U.C. /Böndernas Enhetsorganisation/, FERG /Studentfront Robin Garcia/, de Kristna revolutionärerna, Pobladoresmordningen och de Revolutionära arbetarcellerna i vilkas flygblad det agiteras för att regeringen skall stortas och makten övertas av folket. Trots detta kommer fienden inte åt dem, eftersom de är en del av massorna, och deras organisationer är uppbyggda cellvis och underjordiskt.

En ny uppfattning om arbetet bland massorna

Organisationen arbetar med illegala metoder, men är därför på intet sätt fristående från folket. Den har så starkt förtästa bland massorna att aktivisterna kan utföra sitt arbete med agitation, organisering och utbildning inom de breda organisationerna och på sina respektive arbetsplatser utan att riskera att bli avslöjade. Det rör sig alltså inte längre om ett isolerat och individuellt arbete utan om ett arbete inom en hel sektor av folket, ett arbete som definieras som revolutionärt men som är intimt knutet till de omedelbara intressena hos stora delar av folket och därför inte upplevs som något främmande.

Detta är en ny uppfattning om hur massarbete skall drivas. Syftet är inte att skapa en grupp inom fackföreningen som skall försöka att vinna valen och ta över ledningen för att sedan kunna säga att man har föreningen under sin kontroll. I själva verket är vi inte särskilt intresserade av styrelseposter, vad vi är ute efter är basfolket och bland dessa själva förtruppen

M.H. – Men tar inte detta massarbete krafter från den militära verksamheten så att den försvagas?

R.M. – Nej, inte på något vis. Den har tvärtom berikats. Genom massarbetet har vi inte bara breddat tillgången på kombatanter och kadrer för våra militära styrkor, utan arbetet med massorganisationerna möjliggjorde att vi kunde avlasta vissa krigsuppgifter från de reguljära militära styrkorna, så att dessa kunde specialisera sig och koncentrera sig på sin uppgift som ständiga gerillakrigare.

Samma sak inträffade hos indianbefolkningen, som nu kan räknas som helt och slutgiltigt inlemmade i revolutionen. Tiotusentals indianbönder i vår zon är med i vår verksamhet och är helt införstådda med vart EGP syftar. Bondeorganisationen CUC, en oss närstående organisation, uppskattas högt av de indianska bönderna.

Hur arbetar då CUC? Man har övergett tidigare organisationsmetoder. När en CUC-grupp tar upp arbete i en by så sker det i form av en underjordisk kommitté som gör ett propagandaarbete tills man har vunnit majoriteten i byn, och inlemmat den i massarbetet. Detta kan bara förstås i ett

land som Guatemala, där graden av förtryck och tillspetsningen av klasskampen polariserat de stridande samhällskrafterna så att folket är övertygat om att endast den väpnade kampen är lösningen för att försvara sina liv, fortsätta kampen och nå segern.

I gerillafronten "Luis Turcios Lima" som befinner sig på sydkusten har vi redan några reguljära gerillastyrkor. De får stöd från byar där CUC är verksam och rekryteras från de revolutionära organisationerna i tusental.

M.H. – Är dessa massorganisationer också beväpnade?

R.M. – Alla medlemmar är inte beväpnade, men de har sina självförsvarsgrupper som är beväpnade. Dessutom har vi i själva EGP en lokal gerilla eller milis. Sedan tillkommer den regionala gerillan och den reguljära armén.

Självförsvaret: att massivt bemöta repressionen

M.H. – I vad består självförsvaret?

R.M. – Det är de organ som massorna bygger upp för att försvara sina illegala aktioner. De är en brygga mellan massorna och gerillatrupporna. Det är genom dem som massorna blir medvetna om sitt deltagande i kriget.

M.H. – Kan du ge ett konkret exempel på hur självförsvaret arbetar?

R.M. – De här grupperna är personer som står nära EGP. Deras uppgift är att svara för byns säkerhet, för de underjordiska kommittéerna, för ledarnas och gerillasoldaternas hustrurs trygghet.

Beroende på omständigheterna kan de sätta upp vakt-system, alarmanordningar och allt oftare ett väpnat försvar, som använder sig av fällor och bakhåll. Bevakningssystemen gäller vägarna och fiendens rörelser, kontroll av reaktionärer och motståndarens eventuella agenter. Alarmsystemen är improviserade. De varnar för fiendens räder eller dolda manövrer.

M.H. – Hur tänker ni er att kriget skall kunna utvecklas i framtiden?

R.M. – Vi måste använda oss av väpnad propaganda. Eftersom vi menar att hela folket måste delta i kriget så är den väpnade propagandan nödvändig för att förklara för de exploaterade och förtryckta massorna varför vi har ett krig och syftet med detta. Men eftersom repressionen är så stark i Guatemala så är det svårt att bedriva revolutionär propaganda utan att stödja sig på vapnen.

Kriget sprider sig...

Därefter kommer vi till en ny etapp: gerillakriget sprider sig över hela landet, vilket syftar till att nöta ut fienden samtidigt som vi själva samlar styrka. Att gerillakriget blir allmänt, betyder att det antar en mängd former: från gerillatrupper som går i strid, lägger bakhåll, och så vidare, till avrättningar, uppehållande eldgivning och avledningsmanövrar.

Nu är vi fullständigt medvetna om att vi aldrig kan besegra fienden om vi bara skulle stanna vid denna etapp, även om den blev utdragen.

Om jag får göra en parantes, så måste som jag sa förut det här kriget genomlöpa olika faser, längre eller kortare, för att vi skall nå segern. Det kulminerar med fiendens fullständiga militära nederlag, vilket även kan leda till huvudfiendens nederlag.

Alltsedan mars 1967 räknar vi med möjlighet för en intervention från yanki-imperialismens sida i vår revolution. Det är en intervention som kan bestå i att USA sänder rådgivare, tekniska experter, militär utrustning, kontroll över kommunikationerna och ledning av operationer.

Den andra etapp vi måste nå när gerillakriget har blivit allmänt är att ta kontrollen över territorier och befolkning från fienden.

M.H. – Har ni redan befriade områden?

R.M. – Vi talar inte om ett område såsom befriat förrän vi nått full politisk, ekonomisk och militär kontroll där.

De Fattigas Gerillaarmé – EGP, sätter enheten främst.

Det räcker inte med att ha en slags kontroll för att kalla det för en befriad zon.

M.H. – Hur kallas de områden där det finns en gerilla och en befolkning som aktivt deltar eller sympatiserar med gerillan?

R.M. – Vi kallar det omstridda zoner. Här kämpar vi om land och befolkning. Det finns områden där närvaron av gerilla inte har nått en sådan nivå, men där kampen pågår ständigt med reguljära eller permanenta enheter med gerillaaktivitet eller halvmilitära aktioner. Dessa kallar vi gerillazoner.

Enheten: en process med sin egen rytm

M.H. – Vad är det som enligt din åsikt mest har bidragit till enhetsprocessen bland de politisk-militära organisationerna i Guatemala, och vilka har de största hindren varit?

R.M. – Som jag ser det måste enhetssträvandena betraktas som en process, kanske inte en harmonisk sådan men åtminstone en med så få motsättningar som möjligt. Förutom de objektiva behov som skapas av krigssituationen, är det absolut nödvändigt att undvika att de skillnader som faktiskt finns fördjupas.

Alla försök att nå fram till denna enhet i vårt land under förra årtiondet och i början av nuvarande misslyckades och fick vid några tillfällen rent tragiska följder. För man hamnade inte bara i olika ståndpunkter mellan organisationerna, eller i splittring inom dessa, utan man intog helt antagonistiska positioner. Det kom till ett läge där det nära nog utbröt ett brödrakrig.

För att vi nu skall nå fram till en effektiv enhet på ledande nivå vill det till en stor flexibilitet, förståelse och vilighet att ge upp vissa saker, som ibland kan vara en fråga om personligt tyckande.

Men jag känner mig rätt optimistisk när det gäller den framtida enheten.

Hur skall man komma framåt mot enhet?

M.H. – Mot bakgrund av dina erfarenheter skulle du kunna exemplifiera lite grand vad som har varit de första stegen på väg mot enheten?

R.M. – De första åtgärderna var att börja utbyta information, att upphöra med ömsesidiga attacker, att samordna massarbetet vilket är det som är enklast att göra. Att komma överens om vissa begränsade projekt och även om materiellt stöd och sedan om samordning av vissa smärre militära operationer varefter man kunde börja med avtal beträffande taktik och strategi. Ja, här räknar jag upp en rad alldeles självklara saker. Jag hade inte funderat över det här, jag talar bara om vilka steg vi tog.

M.H. – En sak man lägger märke till i era dokument är att ni klart och tydligt deklarerar: "vi är inte avantgardet, vi utnämner inte oss själva till avantgarde". Det förefaller mig vara ett viktigt steg mot enheten...

R.M. – Inte bara det. Vi har aldrig, varken direkt eller indirekt, uttalat oss offentligt om de andra organisationernas aktiviteter.

M.H. – Vad är det som efter dina erfarenheter är mest skadligt för enheten?

R.M. – Att inte vara övertygad om nödvändigheten av enheten. Om förespråkarna för enheten uppfattar den såsom gällande för olika nivåer eller plan då kan det bli svårigheter. Det vill säga att enheten kan vara antingen taktisk, strategisk eller av tillfällig art. Om alla kommer överens om att denna process skall vara av taktiskt slag så blir den effektiv på det taktiska planet, och så vidare. Men om det bland dem som deltar i processen, finns de som menar att det enbart gäller det strategiska planet och andra ser det som en taktisk sak och åter andra som något tillfälligt, så kommer du att uppleva att den rasar ihop så snart du vänt ryggen till.

Oversättning: EWA-MARIE NILSSON
INGVAR ENGHART

Nu hotas även kapitalet

»Chiles ekonomi befinner sig i den värsta krisen på femtio år.» Detta påstående möter man idag överallt där det talas om Chile. Det skulle föra alltför långt att visa att det förhåller sig så. Här måste vi inskränka oss till att kort beskriva den aktuella situationen och mot den bakgrunden påminna om att det chilenska folket nu behöver all vår solidaritet.

Studenterna protestdemonstrerar i Valparaiso

I augusti 1982 var det tydligt att krisen var allvarlig: »Vi kan konstatera att recessionen har begränsat den chilenska statens manöverutrymme. Och dess sociala underlag krymper allt mer». (ChB 3/82) I september var katastrofen ett faktum: »Resultatet har blivit två regeringsombildningar på kort tid» (ChB 4/82).

Regeringen tvingades ingripa med vad man kallade »övergångsåtgärder» eller »beredskapslagar», som helt bryter med den filosofi man förfäktat under många år: att näringslivets och de ekonomiska institutionernas utveckling mår bäst av frånvaron av statsingripanden. Några av de mest uppseendeväckande åtgärderna var:

- devalvering av peson med 18% gentemot dollarn.
- fri dollarkurs och handel med dollar.
- stopp för utlandskrediter till bankerna.
- statens övertagande av bankernas utlandslån.
- sänkning av lönerna.
- avskaffandet av de automatiska lönejusteringarna, som garanterats i lag.

HAJARNA ÄR OMÄTTLIGA

Nio månader har redan gått sedan krisen blev akut. Den ekonomiska maktelit som upprättats i landet, gjorde årets »klipp» när den i maskopi med regeringen drog upp lösningen för krisen:

- Genom devalveringen och det samtidiga avskaffandet av de automatiska lönejusteringarna tjänar kapitalägarna 20%.

- Med den fria valutamarknaden kunde företagare och spekulanter fördubbla sitt kapital i dollar. På en enda vecka förde de ut över 300 miljoner dollar, enligt Centralbanken. Deras regering blev rädd, slog till bromsarna och utfärdade restriktioner.
- När regeringen stoppade utlandskrediterna till bankerna, överförde börshajarna sina skulder på staten, genom att till denna sälja sina utlandsskulder på tio år, till dubbla värdet.
- Genom att sänka lönerna, med hot om avsked, lyckades företagen inom vissa branscher, att sänka lönekostnaderna med 26%. Det är också ett sätt att »förbättra» ett lands ekonomi!

Den nationella borgerlighetens och det utländska kapitalets ambitioner utlöste ett slags krig mellan kapitalkretsar och andra ekonomiska sektorer. Härigenom försvann deras egen regering i ekonomisk »schack».

DET GRÄNSAR TILL DET OMÖJLIGA

Alltmedan de olika finansgängen debatterade, intrigerade och överbjöd varann, såg chilensarna sin redan allvarliga situation förvärras alltmer:

- arbetslösheten steg i november till 34%.
- valutareserverna sjönk med 640 miljoner dollar av totalt 1 000 miljoner tillgängliga förra året.
- utlandsskulden för 1982 steg till 3 500 miljoner dollar. För att täcka denna

skuld måste man förbruka 700 miljoner dollar från reserverna för 1983. Chiles totala utlandsskuld uppgick i oktober till 17 000 miljoner dollar.

- bankaktiviteterna sjönk med 40% med en motsvarande vinstförlust som följd.

Industriproduktionen har på de senaste åtta månaderna gått ner med 14%. Man skall hålla i minnet att landets industri fungerar med bara en fjärdedel av sin kapacitet.

Beträffande jordbruket saknas för närvarande siffror men tendensen pekar nedåt, och jordbrukarna demonstrerar öppet sitt missnöje.

INTRESSEN HOTAS

Man skulle kunna exemplifiera på många sätt hur Chiles ekonomi håller på att rasa samman. Men det är inte bara inom ekonomin som det är kris. Nu är även de politiska relationerna mellan regimen och dess anhängare synnerligen ansträngda, för i den här krisen ser till och med de mäktigaste sina intressen hotade. Det är i det perspektivet man skall se vissa politiska mått och steg, som regeringskamarillan vidtagit beträffande såväl den inhemska som den utrikiska situationen. Gentemot utlandet försöker man än i händigare att omförhandla betalningsvillkoren för skulderna.

Man försöker att påskynda utländska investeringar i Chile. Bland annat försöker

man få lån från IDB (Internationella Utvecklingsbanken).

DEMAGOGI

Man har börjat diskutera en amnesti som ett bra kort och som bevis på gott uppförande gentemot internationella kretsar.

Gentemot den inhemska opinionen föreslås en plan mot arbetslösheten - man börjar tala om en »social pakt» - om demokrati på lokal nivå. Detta skulle kunna genomföras med hjälp av kommunlagstiftningen menar man. Och så leker man med tanken på en amnesti. Något som har fått stor publicitet i kretsar som annars knappast gjort sig kända som systemkritiker.

BANKHJÄLP

En sak är klar: det gäller att pumpa in lite luft i en ekonomi som håller på att kvävas till döds. Det är idag bara en internationell hjälpaktion som kan ge Pinochet en räddande hand, det är man överens om i internationella finanskretsar.

De internationella bankerna har därför gett sitt bidrag till det chilenska experimentet. I november gavs lån på mer än 1 500 miljoner dollar. Och man förväntar sig att IDB skall godkänna en ansökan om minst lika mycket till. Internationella Valutafonden håller för sin del på att studera en anhållan om ett lån på 900 miljoner dollar.

Union). Den finns till exempel på universiteten i Valparaiso, och på S.ta Maria-universitetets strejkmaning svarade 1 200 studenter av totalt 1 500. I Santiago lyckades denna underjordiska studentorganisation att mobilisera till omfattande demonstrationer i november.

Allt tyder på att även gymnasieeleverna håller på att organiseras i de större städerna, där demonstrationer har förekommit. I sista veckan av oktober avskedades till exempel över 90 lärare på gymnasierna vid flera skolor. Genom elevernas samordnade aktioner med sammandrabbningar med polisen, skolstrejk, barrikadbyggnad på gatorna, och så vidare, tvingade de självaste undervisningsministern att vid en presskonferens ge order om att de avskedade lärarna skulle återanställas.

SKOLFÄNGELSER

Den vanmäktiga regeringen kan bara svara med den råa styrkan. Mot studenternas medvetenhet och återorganisering sätter man brutal och blodig repression. I Chile har det oerhörda inträffat att regeringen gett tillstånd till rektorerna på gymnasier och universitet att inrätta fängelser i källarvåningarna. Det kallas officiellt för »omhändertagningslokaler». Här torterar och misshandlar man dem som säkerhetstjänsten vid varje skola arresterar och stämplar som »vänsteranhängare».

Nu är det inte bara i de stora städerna, där alltså den största anhopningen av arbetare och studenter finns, som vi ser protester och återaktivering. Om vi förflyttar oss 60 mil söder om Santiago till en plats med 5 000 invånare kallad Lanco, möter vi samma mönster. Här lyckades folket genom fysiskt motstånd förhindra, att en arbetsplats gick under klubban, ett gjuteri. Regeringen mobiliserade som vanligt sin råstyrka och skickade dit en stark militär kontingent.

I Cauñin-provinsen, storgodsägarnas land framför andra, har flera av dessa hamnat i fängelse för att inte ha skött sina ekonomiska åtaganden. Veteodlarnas ordförande Podlech, har landsförvisats till Rio de Janeiro, Brasilien, för sin frispråkiga kritik av jordbrukspolitiken.

Regimen har förlorat terräng och stöd från förr, och befinner sig på defensiven.

Den chilenska vänstern fortsätter att samla styrka. Det kan observeras att Partido Radical (chilenska socialdemokratin) på sitt senaste landsmöte antog resolutioner där det framgår att partiet erkänner att »det inte finns någon annan väg än det våldsamma motståndet mot regimen». Socialistpartiet har cirkulerat ett manifest med liknande innehåll i hela landet och slutligen har Kommunistpartiet, Radikalpartiet, Socialistpartiet och Revolutionära Vänsterrörelsen (MIR) gjort ett gemensamt upprop för att stärka massorganisationerna och länka samman dem med de

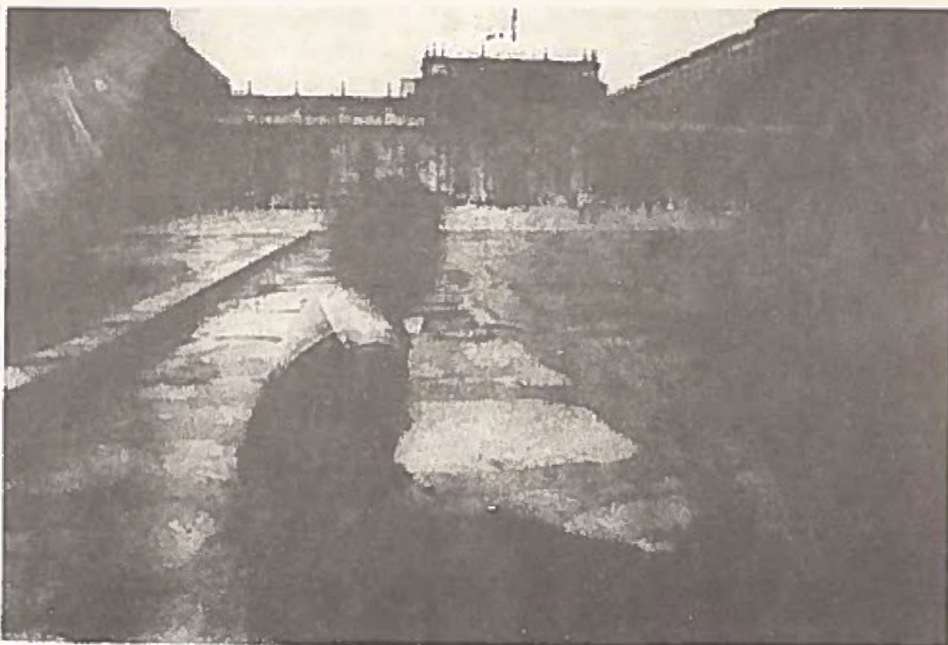

»Lokal för tillfälligt omhändertagande» vid universitetet

Hela den här febrila aktiviteten för att rädda sitt skinn, för att ge sig en ansiktslyftning och för att klä ut sig till folkets tjänare, etcetera, följs och studeras noga av den politiska vänstern och massorganisationerna. Dessa har själva utsatts för en ökad förföljelse jämfört med andra år (se ChB 4/82). Arbetslöshetskommissionerna, soppköken och demonstrationerna ökar i antal.

PROTESTERNA BLIR VANLIGARE OCH OFFENTLIGA

Bland alla proteströrelser och tecken på återmobilisering märker man speciellt studentrörelsens, som efter att under lång tid ha förhållit sig tyst som organisation, nu framträder med en ny typ av organisation, UDE (Studenternas Demokratiska

Monedapalatset i Santiago, en krishärd

»underjordiska» organisationerna, för att på ett mer framgångsrikt sätt kunna bemöta regimen.

Den snubbel- och vingelfärd, som den chilenska diktaturregimen befinner sig på, kommer att fortsätta och därmed skapa ett läge som är gynnsamt för de folkliga alternativen i landet.

ALFONSO REYES

CHILE

När Pinochet den 15/10 besökte arbetarstadsdelen San Miguel i Santiago slog han i ett tal fast att han är de fattigas general. Och det har han ju helt rätt i — det har väl aldrig funnits så många fattiga i Chile som nu!

Den 14/10 tillkännagav ärkebiskopen i Concepción och Arauco att han meddelat de regionala myndigheterna att de personer som bevisligen har deltagit i tortyr kommer att bannlysas av den katolska kyrkan. Tillkännagivandet gjordes då kyrkan fått kännedom om arresteringen av lärarinnan Maria Eugenia Daricarrere och kolgruvarbetsfackets advokat René Carvajal Zuniga, som båda greps i Concepción den 30/9.

Den 1/10 genomfördes en demonstration från fabriken Maestranza Maipú till Good Year i Maipú, en förort till Santiago. 280 arbetare hade då hållit Maestranza Maipú ockuperad i 41 dagar sedan industrin förklarats i konkurs. Demonstrationen genomfördes för att kräva att regeringen ingriper så att fabriken på något sätt kan fortsätta. Arbetarna har fått stort stöd från fackföreningarna i Maipú. Ett soppkök för Maestranzaarbetarna har fungerat i Good Years fackföreningslokal.

Chilenska militärregeringen har arbetat för att stärka sina handelsförbindelser med Rumänien och Kina. I början av november besökte Chiles utrikesminister Kina. Efter nio års frysta förbindelser har kontakten med Rumänien återupptagits i och med att handelsdelegationer för de båda länderna träffades. Vid detta tillfälle förklarade ledaren för den rumänska delegationen att Rumänien vill upprätthålla ekonomiska förbindelser med alla länder, oberoende av deras sociopolitiska system.

Två f d säkerhetsagenter avrättades den 22/10 i Calamafängelset. De dömdes för ett bankrån 1981 då de mördade två banktjänstemän för att stjäla en miljon dollar.

Den 20/10 protesterade Chiles ambassadör i Spanien hos

spanska utrikesministern på en artikel i tidskriften Cambio 16.

I artikeln anklagas den chilenska militärregimen för att ha deltagit i förberedelserna för en statskupp i Spanien. I artikeln utpekades de chilenska, argentinska och USA-ambassaderna i Spanien.

Onsdagen den 15/12 demonstrerade 10 000-tals personer på Santiagos gator. Ropen skallade "Bröd — Arbete — Rättvisa — Frihet". Demonstranterna krävde också en villkorslös rätt att återvända till Chile för alla chilensare i landsflykt.

I början av december hungerstrejkade anhängare till politiska fångar och anhängare till försvunna. Modern till en av de politiska fångar som blivit förgiftad i fängelset, Guillermo Rodríguez, förvisades till en enslig by på den chilenska landsbygden.

CHILENSKA FLYKTINGAR KIDNAPPADE I PERU

Den peruanska parlamentsledamoten och medlemmen i Kommittén för mänskliga rättigheter, Javier Diez Canseco, har begärt en förklaring av inrikesministern Gagliardi och kanslern Arias Stellas till en kidnappning av två chilensare. Raúl Castro Montanares och Chile Reinaldo Espinoza hade begett sig från Tacna till Lima för att begära beskydd hos FN:s flyktingkommisariat, när de infångades av chilenska kommandon och peruansk polis i en samordnad aktion. Man vet att Raúl Castro, eller "Jacinto", som han kallades av sina kamrater i chilenska MIR, väddar från fängelset till den internationella solidariteten för att rädda sitt liv.

Det förefaller nämligen som om man försöker binda honom till två attentat, dels mot Högsta Domstolens president vilken skadades allvarligt, dels mot en f d chef för CNI (säkerhetspolisen), som dömdes. Till följd av dessa attentat infångade CNI två andra MIR-ister, Guillermo Rodríguez Morales och Fernando Valenzuela, vilka dömdes till livstids fängelse av en krigsdomstol, utan starkare bevis. De två chilensare som fångats i Peru kommer också att ställas inför krigsdomstol.

PERU: UNDANTAGSTILLSTÅND I SJU STÄDER

Inte enbart landets centrala delar, där gerillan finns, har försetts i undantagstillstånd. Förutom Lima och Callao har det utvidgats till att gälla också sju andra städer, såsom Cajamarca i norr. Strejkaktioner förekommer allt oftare på olika orter i landet. Bakgrunden till detta är missnöjet med den nuvarande ekonomiska politiken och framför allt budgetunderskottet. Arbetarna och deras fackliga enhetsorganisation "Confederación General de Trabajadores" (CGTP) har inte getts den sedvanliga rätten till demonstrationer och strejker.

Under de senaste månaderna har "alarmtillstånden" i huvudstaden Lima och på andra orter tjänat som förevändning för Belaundes regering att ta gaden ur alla sorts protestaktioner, och för närvarande sitter mer än 35 000 personer anhållna. De sjutusen arbetare som strejkat är missnöjda med den obetydliga lönehöjningen. De hotas nu med drastiska åtgärder för att neutralisera deras krav.

VAPENFABRIK I GUATEMALA

"Kommittén för patriotisk enhet i Guatemala" (CGUP) och "De fattigas gerillaarmé" (EGP) har avslöjat regeringens planer på att installera en vapenfabrik i Guatemala. Vapnen skulle vara ämnade till diktaturregimernas arméer och de kontrarevolutionära grupperna i Centralamerika. Nyligen godkände Guatemalas kongress ett projekt, framlagt av försvarsministeriet, enligt vilket man skulle bygga en fabrik för lätta och tunga vapen i Zacatepequeområdet genom en investering på 6 miljoner dollar. Privatföretag, med tillstånd från militärregimen i Guatemala, skulle framställa vapnen, och deras syfte skulle inte enbart vara att förse den lokala armén, utan även "enskilda", ett begrepp som innefattar andra arméer och kontrarevolutionära grupper. CGUP och EGP understryker att detta projekt måste ses "inom ramen för en 'regionalisering' av kriget i Centralamerika och ett stärkande av USA:s militära närvaro i området".

Källa: ANN — Mexico

STRIDSFLYGPLAN AT GUATEMALA

Regeringen i Guatemala har under november månad tagit emot minst 12 stridsflygplan av märket PILATUS PC-7, schweiziskt fabrikat, avslöjade "Folkfronten 31 januari" (FP -31). Detta dussin flygplan såldes åren 1979 till 1981 av den schweiziska fabriken Stanser Pilatuswerke genom att kringgå en federal lag om vapenexport. Trots att maskinerna i fråga officiellt benämnes "icke stridsmaterial" är de utrustade med belgiska kulsprutegevär av märket HERFBAL samt brandbomber, säger uppgiftslämnarna.

Källa: Granma 82 11 28

USA TRÄNAR MILITÄRER I GUATEMALA TROTS KONGRESSFÖRBUD

Trots ett förbud antaget i USA:s kongress ger Reagans regering militär träning åt Guatemala, enligt uppgift i Washington Post den 21 okt. 1982. Tidningen publicerade en intervju med kapten Jesse García, en f d "grön basker" från Vietnamkriget, vilken fått i uppdrag att träna kadetter på Tekniska Högskolan i Guatemala, fastän han officiellt är engelsklärare på olika militära centra.

Närvaron av García utgör ett brott mot den resolution som USA:s kongress tog 1977, under Carteradministrationen, då all militär hjälp till Guatemala förbjöds på grund av de ständiga kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i detta land. Amnesty International uppger att antalet bland lantbefolkningen som dödade i massakrer under regeringen Ríos Montts fyra första månader nu uppgår till mer än 2.100 personer.

NICARAGUA: REAGANADMINISTRATIONEN STÄMD

Sju släktingar till nicaraguanska offer, två medborgare i staten Florida och den demokratiska kongressledamoten Dellums har rest skadeståndskrav i federal domstol i staten Columbia. De sju kårande nicaraguanerna hävdar att mer än 400 attacker genomförts mot Nicaragua under de senaste två åren. De uppger också att kontrarevolutionärerna räknar mer än 10 000 man vid mer än 20 baser i Nicaragua, Honduras och Costa Rica.

ELSALVADOR: TVA KOMMISSIONER FÖR DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

El Salvadors regering, som inte precis utmärkt sig som någon ivrig försvarare av de mänskliga rättigheterna, tycks nu vilja reparera skadan — genom att upprätta just en kommission för de mänskliga rättigheterna. Kommissionen, som officiellt bildades den 2 december i närvaro av landets president Alvaro Magana, leds av överste Carlos Reinaldo López Nuila, chef för nationalpolisen. Bland de övriga fem personer som ingår i kommissionen, kommer två från ultrahögerpartiet ARENA, meddelar SALPRESS.

Eftersom inte heller vare sig nationalpolisen (säkerhetsstyrkorna har mördat mer än 10 000 personer enligt humanitära organisationer) eller ARENA (ett av partiets huvudmål är att med vilka medel som helst slå ner upproret i landet) påfallande aktivt arbetat för de mänskliga rättigheterna tidigare, gör radio Venceremos följande kommentar: Kommissionen är, säger man, inte annat "än en manöver som kommer att underlätta för Reagan att lämna försäkran om förbättringen av de mänskliga rättigheterna inför kongressen i januari". (Reagan är tvungen att lämna en sådan försäkran var sjätte månad för att det militära stödet till El Salvadors regering ska fortsätta.)

När ordföranden i den verkliga kommissionen för de mänskliga rättigheterna, CDHES i El Salvador, besökte Stockholm i november, varnade hon för denna regerings skenmanöver. Syftet med den är bland annat att förvirra världspinionen.

Ordföranden, Mariana García, lämnade sin organisations siffror på repressionen: under tiden 15 oktober 1979 till 15 oktober 1982, har 36 027 väldokumenterade mord förekommit. Hur stort det verkliga antalet är vet ingen. 10 000 personer har rapporterats försvunna.

KAMPEN I EL SALVADOR STÖDS AV SOCIALARBE- TARE I STOCKHOLM

Stockholms socialtjänstemäns förening, som organiserar majoriteten av socialarbetarna i Stockholms kommun, har en egen solidaritetsfond, ur vil-

ken man årligen delar ut 40 — 50.000 kronor. Syftet är att stödja en organiserad rörelse som arbetar för att förbättra förhållandena för flertalet människor i det land eller område organisationen/rörelsen verkar inom.

I dagarna har föreningen beslutat att årets summa ska delas lika mellan kvinnoorganisationen Womens Union inom PLO, till återuppbyggande av flyktinglägret Rashidiyeh i Libanon, och FDR:s radiostation Radio Venceremos i El Salvador. Så här motiverar socialtjänstemännen i Stockholm sitt stöd till befrielsekampen i El Salvador: "Ett stöd till Radio Venceremos motiveras av att den ger röst till den breda enhetsfront som representeras av FDR, och att den fyller en mycket viktig plats i kampen i ett land där *all oppositionell press har krossats*."

Fackföreningen visar med detta ett bra exempel på hur praktiskt solidaritetsarbete kan se ut, samtidigt som fackföreningsmedlemmarna blir mera medvetna i internationella frågor.

MASSAKER I VENE- ZUELA

"Rätten till liv är okränkbar. Ingen lag må införa dödsstraffet ej heller har någon myndighet rätt att tillämpa detta". Venezuelas grundlag Art. 58

Första veckan i oktober var ett fyrtiotal studenter samlade till ett sommarläger i ett skogsområde i närheten av staden Cantaura i Azoategui-provinsen i östra delen av landet. Tisdag den 4 oktober på morgonen medan de åt frukost, svepte fyra attackflygplan ner över lägret och släppte splitterbomber som ögonblickligen dödade flera personer. De överlevande flydde in i de täta snåren, men fann sig snart omringade av militärer och polistrepper som utan hänsyn mejade ner allt som rörde sig. Man beslagtogs några jaktgevär av äldre modell.

När operationen slutligen avbröts räknade man in 26 döda, de flesta i åldern 20 — 25 år. Två av offren var kvinnor. En i gruppen var chilensare, Carlos Alberto Zamborano, 31, från Santiago. Samtliga kroppar fördes till byn El Tigre och begravdes i en massgrav gjord med grävmaskin.

Enligt den version militären släppte ut till pressen hade man haft en "samma drabbning med

en gerillagrupp" kallad "Röda Fanan", vilken hade planerat att råna stadens bank.

Enligt pressen "är myndigheterna övertygade att man i och med denna operation satt stopp för en rörelse som inte hör hemma i ett demokratiskt land". En grupp parlamentsledamöter kräver en opartisk utredning av händelsen.

El Diario de Caracas, 10 okt 82

REGERINGEN SVIKER SOLIDARITETEN MED LATINAMERIKAS FOLK

När regeringen lägger fram budgeten i januari ingår där också ett förslag om en s.k. kapitalpåfyllnad till IDB, den Interamerikanska Utvecklingsbanken.

I en nyligen framlagd utredning, som refererades i förra numret av Chilebulletinen visas hur banken fungerar som ett instrument för USA-politiken i Latinamerika. Bland 43 medlemsländer har USA enbart 35% av rösterna. Följdriktigt gynnar banken den ekonomiska utveckling där utländska företag har vinst att hämta.

När Sveriges regering nu beslutat förorda nya kapitalinsatser som gör att vi blir uppbundna till banken långt in på 90-talet innebär detta att den gett efter för exportföretagens intressen och gjort avkall på den internationella arbetsolidariteten. Detta i ett läge då USA talar ett allt aggressivare maktspråk mot de kämpande folken i Centralamerika.

Sverige ut ur IDB!

IDB

Interamerikanska Utvecklingsbanken har godkänt lån på 817 miljoner dollar till olika länder. Mest får Argentina, Dominikanska Republiken och Chile. (I Chile går lånen till anlägg-

ningar i slumområden.) El Salvador och Paraguay är övriga låntagare.

ARGENTINA

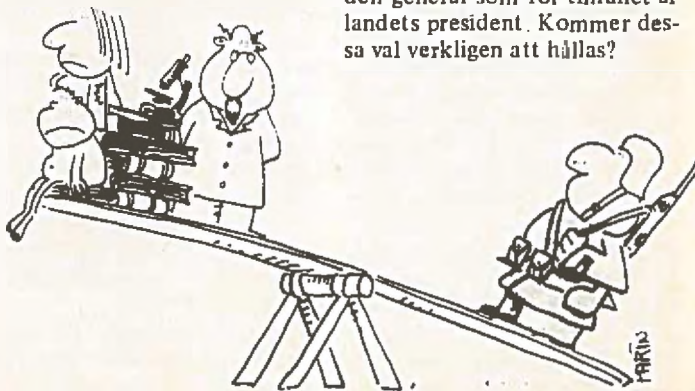
Israelerna åker till Argentina och diskuterar vad som hänt med alla försvunna judar, samtidigt som man säljer vapen till den argentinska militären, som i sin tur säljer vapen vidare till Iran via Spanien

Frankrike säljer flygplan och raketer till Argentina. Engelska motorer är monterade på de krigsfartyg som Västtyskland levererat till den argentinska militärregeringen. Det neutrala Sverige förser England med ett stort flytande hotell som ska utgöra logi för de 4500 engelska soldater som ska försvara de 1800 invånarna på Malvinasöarna.

Inne i Argentina jäser det. En generalstrejk på 24 timmar paralyserade hela landet i december. På Plaza de Mayo i Buenos Aires samlades 100 000 personer till en manifestation. Föns- terrutorna på regeringspalatset krossades. Många demonstranter fängslades.

Kyrkan försöker rädda vad som räddas kan. De argentinska biskoparnas senaste bedrift var när man kallade till en bönedag för de som dödades på Malvinerna samt de som döddes av repressionen och av subversionen och för en nationell försoning. Mödrarna på Plaza de Mayo svarade att de stannar hemma för att be för de levande. För sina barn som förts bort levande ber mödrarna att de också ska återföras levande.

Det blir allmänna val i Argentina senast i november 1983, enligt den general som för tillfället är landets president. Kommer dessa val verkligen att hållas?

GUATEMALA, FOSTERLAND, LILLA LANTKVINNA

För några år sedan publicerades i Sverige en liten diktsamling av författaren och kämpen Otto René Castillo från Guatemala. Boken heter *Hjärtats Exempel* och är utgiven på förlaget Rallarro (1978). Översättningen till svenska är gjord av Bengt Berg och Carl Erik Sjöberg.

Vid tiden för bokens utgivning väckte inte händelserna i Guatemala massmedias intresse på samma sätt som idag och det är troligen en bidragande orsak till att boken fick passera så gott som obemärkt, trots det viktiga bidrag den utgör.

Genom *Hjärtats Exempel* får vi lära känna olika sidor hos det centralamerikanska folk som vi idag ser kämpa så ständaktigt för sin frihet, såväl bilder ur dess liv som exempel på dess skaparkraft (boken själv).

Otto René Castillo hör till de poeter som utan att överge sitt författarskap kämpat sida vid sida med sitt folk och givit sitt liv i kampen.

Ofullbordad poesi

Den uruguayanske författaren Mario Benedetti har, med all rätt, kallat dessa poeters verk för »ofullbordad poesi». Poesi som på grund av de politiska omständigheterna på kontinenten endast kommit halvvägs i sin utveckling vid poeternas död. En ungdomspoesi, oftast skriven av unga, mycket lovande poeter, som givit sina liv för en bättre värld. Deras efterlämnade verk förblev ofullbordade och bär därigenom vittnesbörd om deras offer. Tillsammans med Castillo kan vi nämna bland andra poeter: Roque Dalton från El Salvador, Ibero Gutiérrez från Uruguay, Francisco Urquiza från Argentina och Ricardo Ruz från Chile.

Otto René Castillo föddes i Quetzaltenango 1936. Redan som tonåring inledde han sin politiska verksamhet. Han bildade en progressiv studentorganisation. Hans revolutionära aktivitet drev honom flera gånger i lands-

flykt, första gången 1954 då han endast var 18 år gammal. Under Ydígoras presidentperiod tvingades han åter lämna sitt land. Också en tredje gång utvisades han men den gången inväntade inte Otto René Castillo ankomsten utan tog sig illegalt in i landet via gränsen mot Mexico. Han återvände för att ta värvning i Fuerzas Armadas Rebeldes - FAR (De Väpnade Rebelsstyrkorna). På våren 1967, efter en sammanstötning med armén, tvingades han gömma sig i bergen, där han fängslades tillsammans med en kvinnlig kamrat. Båda torterades under fyra dagar och brändes sedan levande till döds.

DIKTERNA

Hjärtats Exempel är en samling på tio dikter som med stort patos, och inte utan skönhet, visar Otto René Castillos tänkande och hans personliga hållning till verkligheten i sitt land.

Hjärtat är inget annat än poeters grundläggande intresse, det tema kring vilket all hans poesi kretsar: *hans land*. »Mitt lilla land, / lyva plåga, / mina pupiller lyfts av en kärlekens kust / och min hals fylls av vild glädje / när jag säger fosterland, / arbetare, svala. / Det är så att medan jag dör växer den tusenåriga gryningen / och jag ligger som lik på ditt valdiga namn, / som svävar likt frihetens andetag. / Guatemala, mitt fosterland, lilla lantkvinna.»

Exempel anspelar på det bästa hos hans folk:

Du, / companero / är en av dem som alltid finns där. / En av dem som aldrig vek undan, / djärlar! / En av dem som aldrig lät sin feighet / övergå till folkets kött. / En av dem som uthärdade / tortyr och fängelse, / exil och skugga.

Exil

Många gånger betraktas detta land från långt håll. Det är landsflykten som gör sig påmind med all sin bitterhet.

»Jag skall säga det: / exilen / är en mycket lång aveny / där endast sorgenheten promenerar.»

Men då har också redan behovet uppkommit att på något sätt närma sig Guatemala.

»Jag vandrade längs främmande kuster / för att söka mitt lands ansikte. / Måsnas gryning foljde mig. / Jag omfamnades brutalt / av den som känner rosornas syndaflojd / i själens förlösta skrymslen. / handslag under nätter / av flykt, där alltid / vår moders flodblick brunn, / och hennes gamla dimension av bomullstråd / med dess grenar högt uppe / försvarande fåglarnas stad / i vattnets eviga offensiv.»

Poeten är medveten om världens grymhet, ändå är hans framtidssyn på intet sätt pessimistisk. Han jämför verkligheten med en spännande bok som just håller på att skrivas och under morgondagen ska ta ett lyckligt slut. Detta slut ska skrivas av de ännu ofödda, men poeten kan redan nu ana det. De som lidit mest kommer att bli segrande och detta fyller honom med förtröstan och denna hoppfullhet sporrar honom att leva.

»Men det är skönt att kunna älska världen / med deras ögon / som ännu inte / är födda. / Och underbart / att redan ana segern, / när allt omkring en / ännu är så kallt, så mörkt.»

Frihet

Det lyckliga slutet innebär att friheten uppnås. Det är för denna som man kämpar, står ut med exilen, fängelset, tortyren och döden. Och denna frihet är i sig ett sätt att fortsätta leva.

»Så mycket / har vi lidit av bödelns slag / och så många gånger / ristat ditt namn i huden att vi inte längre kan dö / eftersom friheten / inte kan dö.»

I många olika bilder berättar Otto René Castillo om Guatemala för oss. Det skulle bli alltför långdraget att gå igenom dem alla. Därför har jag bara tagit upp ett par av dem, de som författaren uppehåller sig mest vid och som verkar vara mest betydelsefulla för honom.

Kerstin Joffell

Alla dikterna präglas av en och samma kampanj och också av en mening till solidaritet, allas solidaritet, för många gånger vänder sig Otto René till dem som har turen att leva i en värld som åtminstone är mer rättvis och bättre inrättad än Guatemalas. Ett exempel på detta är när han förklarar för oss vad ordet vräkning betyder:

»Vräkning./ hur förklara det?/ Du förstår, här./ när/ du inte kan betala hyran./ kommer de rikas/ myndigheter och kastar ut dig/ och alla dina tillhörigheter /på gatan./ Och du blir utan tak./ för dina drömmars rymd./ Detta är vad det innebär, ordet/ vräkning: ensamhet/ öppen mot himlen, mot ögat som dömer, elände.»

För poeten återstår endast att glädja sig över att det finns en värld där de mest grundläggande rättigheterna är garanterade. Och vi, vi får glädja oss över att kunna solidarisera oss med det guatemalanska folkets hjältemodiga kamp. Den kamp där Otto René Castillo var en av de första hjältarna. *Hjärtats Exempel* har tolkats till svenska med stor noggrannhet och följsamhet. Kristin Linds förord ger oss en bild av författaren och den verklighet hans verk vuxit fram i.

SERGIO INFANTE

Apolitiska intellektuella

En dag
skall de apolitiska
intellektuella
i mitt land
bli tillfrågade
av vårt folks enkla människor.

Man skall fråga dem
vad de gjorde
när landet långsamt
slocknade
som en flämtande låga,
tunn och ensam.

De kommer inte att tillfrågas
om sina kläder,
ej heller om dessa långa siestor
efter lunchen
ej heller om sina sterila
strider om ingenting
ej heller om sina ontologiska
sätt att komma över pengar.
Ingen kommer att fråga dem
om den grekiska mytologin,
ej heller om det äckel
de kände gentemot sig själva
när någon bland dem
var beredd att dö fegt.

Man kommer inte att fråga dem något
om deras absurda
undanflykter
uppvuxna i skuggan
av den fullständiga lögnen.

Den dagen kommer
de enkla människorna.
De som aldrig fick plats
i böckerna och dikterna
av de apolitiska intellektuella,
men som kom varje dag
för att lämna mjölk och bröd,
ägg och tortillas,
de som sydde kläderna åt dem
de som körde deras vagnar
de som skötte deras hundar och trädgårdar
och arbetade åt dem,

och de skall fråga:
»Vad gjorde ni när de fattiga led
och livets ömhet brann ut i dem?»

Apolitiska intellektuella
i mitt kära fosterland,
ni har inget svar att ge.

En tystnadens gam kommer att sluka
era inålvor.
Ert eget elände
skall gnaga er själ.
Och ni skall tiga
stumma i er skam.

av Otto René Castillo

MED FAR-gerillan I GUATEMALA

När solen åter börjar tränga igenom djungeln, genom sina gläntor i lövverket, hörs en flygplansmotor. Gerillasoldaterna håller på att rengöra sina tillåtar efter måltiden på sin. Det är lunchpasset.

Här Sebastian, läkaren, och Wanki, hans patient, låter tåtrikarna stå oröda. Då det inte längre är fara för regn, fortsätter förberedelserna för operationen som vanligt. Kirurgen ger sina sista order till assistenterna: Anastasio, psykiatern och Chencho, en soldat som med stor lätthet laddar och laddar om sin k-pist Thompson, men som ända sedan igår ständigt upprepar namnen på de kirurgiska instrumenten och sättet att räcka fram dem. Pepe, en journalist som övergav skrivmaskinen för det underjordiska politiska arbetet, är ansvarig för att kontrollera Wankis blodtryck, puls och andning. Sedan några timmar tillbaka hörs sången från en *tucán*, en svart fågel med lång näbb och röda och gula ränder, och en snickarfågel som hackar rytmiskt mot en ceder, medan *comandante* Monsanto gör detsamma på sin skrivmaskin.

I tätt bredvid tar Niurka, som sköter radiokommunikationerna, upp mikrofonen:

-Stjärnfall, stjärnfall, hör du mig? Efter ett ögonblicks tystnad hörs svarret.

-Stjärnfall här. Jag hör dig bra. Kom! Niurka talar om att hon ska sända ett meddelande och börjar repetera koderna:

-14, 12, 28, 35... Plötsligt avbryter någon sändningen med höga skrik:

-Jävla gerilla, kom hit om ni är så modiga, ha ha! Jag har semester, men ni förbannade slödder, kan ni göra något annat än bränna bussar?

Några minuter senare avbryter dem sådana röster från andra våningar:

Här hörs flygplan, jag ska dra ut efter er här, Javier, befälhavarens assistent, springer fram till tilläget och säger till Niurka:

-Jag ska sända hon kläder. Gerillasoldaterna talar på huvudet och tar tag i mikrofonen.

Från fabriken till djungeln

Niurka och Luciano, som ansvarar för att riset är väl kokt idag, kom med i kampen på ett helt annat sätt än resten av soldaterna i De Väpnade Rebellstyrkorna (Fuerzas Armadas Rebeldes - FAR). Niurka berättar sin historia:

-I mitt hem behövdes pengar och jag fick börja arbeta vid 13 års ålder, först i en bokhandel och sedan i en fabrik. Där fick jag veta vad det innebär att arbeta. Vi var många kvinnor, och vår chef var en feminin typ. Gravida gillade han inte och de fick jobba stående många timmar i sträck. Efter som han var den ansvarige gjorde han vad han ville. Jag fick känna av vad utsugning vill säga. Vi började snart organisera oss i en fackförening. Efter som jag var väldigt ung (nu är hon 19 år) så dom alltid att jag skulle jobba över. -Du ska få betalt för det, lovade de, men höll aldrig löftet. I facket insåg jag att det går att organisera sig och kämpa mot det där som kallas exploatering. Det var också där som vi började uppmärksamma att många studenter dödades, och vi började inse att vi kunde göra flygblad och hjälpa till. Det var så vi förstod att det också var nödvändigt att få stöd. När det var en strejk bland lantarbetarna i söder så stödde vi även den. Sedan började en kamrat att berätta mera detaljerat om situationen. Han fick mig att förstå problemen och lånade mig några böcker som talade om arbetarna på ett internationellt plan. En bok t.ex. handlade om arbetarna i Bolivia. Då förstod jag att det var ett stort problem i

Ett nytt synsätt

Efter att ha arbetat indirekt kom det stora ögonblicket då vi erbjöds möjligheten att komma med i FAR, fortsätter Niurka. Jag var tvungen att ta ett svårt beslut, att lämna mitt hem utan att meddela mina föräldrar och syskon. Så måste det vara, för min egen och deras säkerhets skull. Och när man är revolutionär, och bestämt sig för att delta i kampen, får varje sak likasom ett annat värde. Med det menar jag inte att min familj inte betyder något för mig, utan att det inte längre är bara familjen som man bryr sig om. Jag tänker t.ex. på barnen som håller på att dö i byarna i våra områden. Nu har jag andra uppgifter, ett annat ansvar, och tänker inte bara på mina egna problem, utan på folket, på ett mera övergripande sätt. Jag lever och tänker så här eftersom det är helt nödvändigt i den guatemalanska kampen, slutar Niurka, en flicka som man lätt kan föreställa sig gå omkring på Guatemalas gator med ett flickaktigt leende på läpparna och en k-pist i väskan.

I lägret har operationen börjat. Alla är klädda i sina vanliga kläder, de olivgröna med kamufleringsmönster, och i stället för munskydd har de knutit för stora näsdukar. Med en bit lina fästes serumflaskan. Ingen kan intyga att utrustningen är helt steril. Strax efter att operationen påbörjats dyker det första problemet upp. Ingen vet hur man sätter en ryggmärgsbedövning med höjd nål, varför man tvingas ge Wanki lokalbedövning, vilket är otillräckligt för ett långvarigt ingrepp. (Det rör sig om en bräckoperation.) Det är första gången som Sebastian opererar utan att ha en annan läkare bredvid sig. Efter en timma börjar patienten klaga över besvär med droppet. Man tvingas byta arm, men Pepe, "narkosläkaren" hittar inte blodådern utan sticker hela tiden i skinnet, varför gerillasoldaten får vara utan dropp under återstoden av operationen.

Ljus, mera ljus

Klockan är fem på eftermiddagen och det börjar mörkna i djungeln. Sebastian ger order om att alla gerillasoldaterna ska komma med sina ficklampor till operationstället. Under dessa förhållanden avslutas operationen en timma senare. Ljuset är fullt av flugor, och termometern står på 30 grader i skuggan. Sebastian går lugnt ut ur tältet. Medan han tar av sig gummihandskarna berättar han att allt gick förvånansvärt bra, och att de hoppas att inte såret infekteras. Politiskt sett är det viktigaste med den här operationen å ena sidan att soldaten kommer att kunna återvända till fronten, å andra sidan att detta utgör en del av det kvalitativa steg framåt som FAR föresatt sig att uppnå i kampens nuvarande stadium.

Källa: Nationella fackliga enhetskommitténs (CNUS) nyhetsbulletin nr 16/82